

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta 29/L. Poštni predal št. 345. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393

Ljubljana, 31. avgusta 1933

Naročnina za četrlet 20 Din, za pol leta 40 Din, za vse leto 80 Din. V Italiji za vse leto 40 lir, v Franciji 50 frankov, v Ameriki in povsod drugod 2 dolarja

Št. 34-35
Leto V

Razkrinkana Indija

Čudežno drevo mango. — Ženska v prebodeni košari. — Skrivnostna nebeška lestvica

„Materializiran otrok“ ...

...in razkrinkan trik

Daljnja Indija s svojo staro in skrivnostno kulturo je za civilizirane Evropece še zmerom deveta dežela, ki je nikoli ne bo prav razumel. Zato tudi ni čudo, da se Evropec še danes ne more ubraniti tajinstvenega vtisa, ki ga nanj napravijo umetnje onih čudnih svetnikov, ki jih imenujemo fakirje.

Eden izmed fakirskih čudežev, ki se mu Evropeci najbolj čudijo, je brez dvoma »nebeška lestvica«, kakor Indijci imenujejo to umetnijo. Fakir vrže pred očmi napeto čakajoče množice v zrak navadno debelo vrv. Oči vseh gledalcev slede njegovi iztegnjeni roki, ki kaže navzgor. En konec vrvi je na tleh, pred fakirjevimi nogami, drugi konec se pa izgublja v sinjino neba. Nihče več prav ne ve, kako dolga je bila prvotno ta vrv. Ljudje napenjajo oči, a konca ne vidijo. Vrv se navpično vzpenja kvišku, kakor bi bila iz prožnega jekla. In potem se prikaže majhen deček, ki spretno ko opica spleza po vrvi v višavo, dokler tudi on nekje tam gori ne izgine. Koliko ljudi je že videlo ta čudež, čudež nebeške lestvice! In fakirji, ki hočejo ta čudež še stopnjevati, vržejo potem še sekuro in preseka vrv. O groza: iz višave jame curljati kri — tedaj se pa iznenada, kakor bi bil vzrasel iz tal, prikaže

pred osuplimi gledalci isti okretni deček s kratko vrvjo v roki in se spoštljivo prikloni na vse strani — — In razlaga?

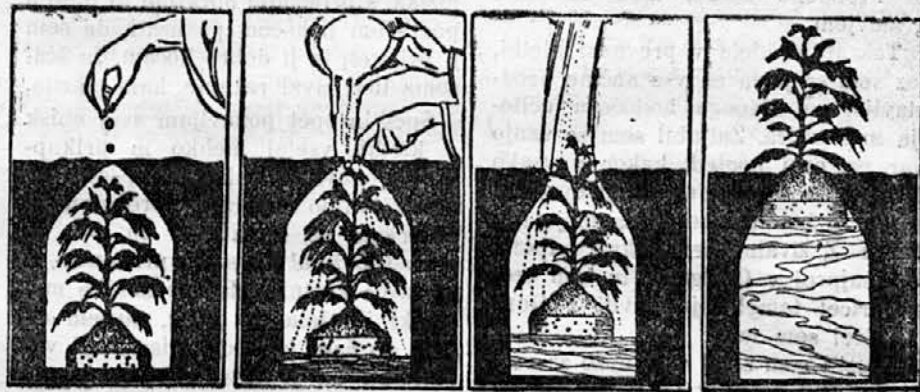
Najprej moramo povedati, da noben fakir tega trika ne pokaže ob začetku predstave. Kakor vsak umetnik, ki mu je kaj do uspeha, tudi fakir stopnjuje svoje umetnje. Najprej začne z znanim zaklinjanjem kač. Toda to se dá docela prirodno razložiti: kače so namreč zelo dovzetne za hipnozo. Tako zelo seveda spet ne kakor — ljudje, ki to gledajo in verjamejo, da ukročene kače res plešejo po ritmu piščali. V resnici se giblje samo gornji život fakirja, s čimer zbudí refleksne gibe pri kači. Zakaj zna no je, da so kače gluhe.

Nato preide fakir k tako imenovani »materializaciji«. Vzame vam v roke lepo skano preprogo, ki jo z obeh strani pokaže gledalcem. Ne, nič ni skritega za to preprogo! In vendar: ko fakir po vsem mogočem zaklinjalnem žebanju privzdigne preprogo, stoji za njo otrok — »materializiran«! V resnici si je pa fakir že takoj v začetku te točke otroka tesno privil k sebi in ga skril v široke zgibe svojega plašča, kjer stoji na posebnem v ta namen pripravljenem stojalu (glej sliko). S spretnimi in naglimi kretnjami fakir zamoti gledalce, da ne vidijo, kdaj se otrok izmuzne izpod njegovega plašča, in tako se iznenada, kakor bi bil vzrasel iz tal, prikaže izza preproge. Hitrost in spretnost pa nista nikakšna čarovnija.

Drugi priljubljen trik je čudež drevesa manga. Navadno ga kažejo na

Čudež drevesa manga ...

...in njegova tehnična razlaga

Ženska v prebodeni košari ni... (gl. str. 10)

prostem, časih pa tudi v sobi v navadnem cvetličnem loncu. Fakir pokaže nekaj semen mangovega sadu in jih nato vsadi v zemljo. Potem pogrne čeznje plašč in izgovori svoje skrivnostne zakletve, z rokami pa pategne čez zemljo. Potem plašč odgrne in veli prinesiti veliko skledo vode. To vodo razlije fakir tja, kjer je vsadil mangova semena, in — pod njegovimi rokami zraste iz tal majhno drevesce. Najprej se pokažejo samo konci zelenih listov, nato pa polagoma rase in rase, dokler ne zraste kakšnega pol metra visoko. Če je fakir zelo spreten, vam spravi na dan tudi dva metra visoka mangova drevesa.

Čudo mangovega drevesa se zdi nepojmljivo, in vendar je razlaga kaj preprosta. Mesto, kjer je fakir vsadil seme drevesa, si je že prej dobro pripravil. Izkopal je bil majhno jamo in del vanjo odraslo drevesce s ko-

Se nadaljuje na str. 10

'Gori' – hvaležna levinja

Iz življenja krotilca divjih zveri

Med človekom in živaljo je pravo prijateljstvo brez dvoma mogoče. Žival utegne biti človeku vdana, če je spoznala v njem prijatelja. Seveda so deležni take naklonjenosti le ljudje, ki si znajo pridobiti popolno zaupanje živali.

Romana Próska sem spoznal, ko je nastopal na Dunaju s svojimi tremi najbolj besnimi levi, ki sem jih kdaj videl v varijeteju, z Romulom, Cezarjem in s Saido. Med drugim mi je, ko sva prijateljski kramljala, pripovedoval o doživljanju z levinjo Gori. Ta dogodek je tako svojevrsten, tako lep in zanimiv, da ga moram napisati.

Bilo je tako:

Že dvanajst let živim z divjimi zvermi, zlasti z levi in tigri. Strastno sem zaljubljen v te zveri. Mnogo sem jih ukrotil in zdresiral; krasne živali so to bile, velikani, ki so mi jih pripeljali naravnost iz divjine. Najljubši so mi lev, tiger, panter in leopard. (Vse te zveri se mi vidijo najpopolnejše živali. Nekaj me vleče k njim, zdi se mi, da veje neka tajna sila od njih. Že v prvi mladosti sem norel za njimi. Kot deček sem stal ure in ure pred kletkami v dunajskem Schönbrunnu. Kesneje sem doživel z levi in tigri marsikaj zanimivega, dramatskega, nevarnega, a tudi veselih in zabavnih trenutkov ni manjkalo.

Najlepši in najljubši mi je pa spomin na dogodek z levinjo »Gori«.

Spomladi leta 1928 so pripeljali v Marseille z nekaj levi tudi levinjo, triletno žival, ki sem jo krstil za »Gori«. Nemara je še pred nekaj tedni svobodno tekala med afriškimi grmovjem.

Takrat je ždela v prevozni kletki, jaz sem se ji pa na vse načine predstavljal za njenega bodočega učitelja in krotilca. Zaljubljen sem se vanjo kar na prvi pogled, kakor v vsako žival, toda levinja se niti zlepa niti zgrda ni hotela zmeniti za mojo ljubezen. Z živalmi sem takrat odpotoval najprej v Carigrad, in tam sem se pričel temeljiteje baviti z Gori.

Prišel sem tako:

Spustil sem žival v manežo za vežbanje, sam sem pa sedel dva do tri metre od kletke. Prižgal sem si cigareto in z veliko pazljivostjo opazoval sleherno kretnjo levinje, ki se je prvič v življenju znašla v krogu samih železnih palic.

Vsak lev, ki ga naženete prvič v manežo za vežbanje — v premeru ima približno sedem metrov — hoče seveda tam ven, kjer je prišel noter. Ta naravna želja po prostosti je pri nekaterih živalih tako močna, da bučajo z vso silo z glavo ob železne prečke.

Predstavljam si samo, kako more biti v suženjstvu živali, ki je zrasla v neomejeni svobodi, ki je vajena nepreglednih afriških step in ji je grmovje domovina. To so živali, rojene za svobodni lov, kar na lepem se pa zagledajo v ozki kletki, ki jih utesnjuje v neizprosno suženjstvo. Svet je taki živali v resnici s »plan-kami« obit. Taki občutki žival zbe-gajo, nova nerazumljiva okolica jo splaši, in nikakor ni čudno, da se boji vsega, da mrzi vse, kar je človek in v zvezi z njim. Živali se men-

da zdi, kakor nam, če se v trdi noči zbudimo iz groznih sanj in spočetka ne vemo kod ne kam.

Nenadni, zahrbtni napad na žival, ko so jo vlovili v past ljudje tam v njeni domovini, sirovi prevoz po morju in po kopnem vplivajo na prirodno zver kakor živčni šok, od katerega je treba žival polagoma ozdraviti.

Do človeka, ki se ji je sprva pokazal kot najnevarnejši in najmogočnejši sovražnik, ji je treba polagoma vcepiti zaupanje.

Tak človek, kateremu bi morala Gori zaupati, sem bil jaz.

Spokojno torej posedam pred manežo in kadim cigarete. Po cele ure presedim mirno, le časih se malo premaknem. Žival pa koraka po kletki gor in dol, pogledava tja, pokuka sem, časih se ozre tudi name. Jaz gledam žival na moč zaupljivo, z mehkim izrazom v očeh se ji hočem prikupiti. Nemo ji pripovedujem: »Pomiri se! Saj sem tvoj prijatelj! Ne storim ti vendar nič žalega!« Sčasoma jame tudi žival razumevati to nemo govorico duše duši. Ko sem torej tako več dni zapovrstjo nemo in zaupljivo opazoval žival, smem končno tvegati obisk v kletki. Z največjo previdnostjo poskusim. Duri odprem prav počasi in vstopim, med tem pa žival stalno gledam. Če je lev, in naježi grivo, sem že tisti hip spet zunaj. Potrpežljivo nadaljujem svoje opazovanje. Skušam se z zverjo sprijazniti, moledujem za njeno zaupanje. Pogovarjam se z njo in ji šepetam sladke besede. Zdi se, kakor da se hočem z mehkimi zvoki prikupiti neki osebi, ki ji ne poznam jezika, s prijaznim obrazom in toplim pogledom ji hočem pokazati, da sem ji prijatelj in ji dobro hočem. In sčasoma tudi žival razume, kam merim.

Spet in spet ponavljam svoj obisk v kletki, vselej mehko in prikupljivo ponavljajoč sladke besede in pomirjevalno mrmraje. Sprehajam se umerjeno po kletki gor in dol, da privadam žival na svojo prisotnost in na svoje kretnje. Majhne koščke mesa, ki jih imam v žepu, mečem od časa do časa kot poslastico svoji varovanki, da ji tako pokažem svojo dobrohotnost. Tudi to ponavljam nekaj dni zapored, kakor je pač žival sprejemljiva za to. Vsekako pa moram priznati, da je moj način vzgajanja prav gotovo pravilen, kajti vsako, še tako zdvijano zverino sem v štirinajstih dneh toliko ukrotil in jo privadil nase, da me ni več napadala, kadar sem stopil v manežo.

Po istem preizkušnem načinu sem vzgajal tudi svojo ljubljeno Gori, to najboljšo levinjo, ki sem jo kdaj našel med zvermi. Po ukrotitvi sem se sicer moral še dobre tri tedne mučiti z njo, da sem jo zdresiral za javni nastop. V skupini levov sem jo uporabljal za skok skozi obroč in še za razne štafažne točke. Sčasoma sem jo pripravil do tega, da je legla na podstavek, pri čemer sem ji smel poriniti že glavo v žrelo. Toda Gori je bila nezanesljiva, rada je zahrbtno napadala. Nikoli nisem imel ob njej občutka varnosti. Sleherno mojo nepazljivost je porabila za to, da se je pripravila na skok. Nekoč me je s šapo tako neusmiljeno udarila po

glavi, da sem bil na mah ves v krvi, drugikrat me je med predstavo vgrizla v ramo in le spretnosti, kako sem jo daveče zagrabil za grlo, se imam zahvaliti, da ni vnovič zagrizla, kajti takrat bi mi bila slaba predla. Gledalci seveda niso ničesar opazili, bilo je to med predstavo v Olomucu — toda meni je pod jopičem kri kar curljala iz ran. Jasno mi je bilo odsihmal, da je Gori moja prikrita sovražnica. Zdelo se mi je, da je v njej neka nepremagljiva potreba po kaznovanju človeka, ki ji je s silo vzel prostost, in prav jaz naj bi v ugodnem trenutku postal žrtev njenega besa. Moral sem svojo opreznost pri tej živali potrojiti.

Nekega dne se je pa vse spremenilo. Dogodek, ki vam ga povem, mi je napravil to srdito sovražnico za najboljšo prijateljico.

Gori je bila breja. Prišla je njena ura — v Liverpoolu je bilo — ko bo postala mati. Gori je neznansko trpela. Prvič je tokrat povrgla. Nikoli še nisem videl pri nobeni živali tolikega trpljenja. Gori se je zvijala v groznih bolečinah in krči so jo neprestano stresali. Pod večer sem sedel v cirkuški pivnici pri vrčku piva, ko je nenadoma priteknel brez sape črni služabnik in mi prestrašeno zaklical: »The lionnes is dying!« — Levinja poginja! Črncet je bil ves siv v obraz (belci postanemo blede ko zid). Ostavil sem svojo pivo in stekel h kletki. Gori je divjala, tresla se je od bolečine in v mukah divje rjula. Postavljala se je na zadnje noge, se metala na hrbet, skratka od samih bolečin je divjala kakor obsedena. Muke, ki jo je prestajala, nisem mogel več gledati.

Skočil sem z vso odločnostjo v kletko, da pomorem ubogi živali. Pomočniki in strežaji so prestrašeno zavpili, ko so se zavedli mojega drznega početja. Pokleknil sem, in Gori je, trepečoča po vsem životu, skočila proti meni, kakor da sem ji rešitelj v najtežji uri. Prižela je svojo mogočno glavo na moje prsi, ne, zarila se mi je z glavo pod pazduho. Hkratu me je pa s svojima šapama objela, kakor objame človek človeka v trenutku moreče in strašne bolečine in prosi pomoči in nežnosti.

Božal sem Gori, pomirjal sem jo, masiral in jo mehko ogovarjal, kakor zdravnik bolnika. In glej, žival se je polagoma umirila, kakor da so ji bolečine prenehale. Komaj sem se hotel le ganiti, me je že tesneje privila s šapama nase, kakor bi mi hotela reči: »Ne hodi od mene, ostani, saj vidiš, da ne morem brez tebe!« V tem bolečem, a vendar nežnem objemu sem moral ostati skoraj pol ure. Nenadoma se je žival silno stresla, globoko zasopla in že je povrgla. Prvorojenec je bila mrtva levinja, za njo so pa zagledali luč sveta štirje krepki mladiči, majhne, slepe, sive gmote, rojene materi v suženjstvu in obsojene, da ne bodo nikoli vedele, kaj je prostost in širna afriška ravan. Ti štirje mladiči so danes že prav uporabni člani moje levje skupine. Dal sem jim imena: Kreola, Daniel, Sonny Boy in Saída.

Ko je uboga Gori povrgla že poslednjega mladiča, sem ostal še ne-

Naš pravi domači izdelek!

kaj časa pri njej, dokler se ni popolnoma pomirila in nekoliko spočila. Z jezikom si je skrbno lizala kri s svojega lepega kožuha.

Tako je postala Gori srečna mamica. Vse tedne, dokler je dojila svoje ljubke mačice, sem ji hodil v posete. Zdaj je bilo med nama nekaj čisto drugega. Žival, nekoč moja sovražnica, ki nisem bil v njeni bližini varen življenja, je postala od onega trenutka, ko sem ji bil dober v najtežji uri njenega življenja, moja najboljša prijateljica; to mi je na vsak korak nežno kazala. Če se le približam njeni kletki in pritisnem lice na železne palice, je že pri meni in me nežno poljublja. Kadar sem v kletki ali v maneži, je Gori zmerom pri meni, nikoli se niti za korak ne odmakne. Tako mi je vdana, kakor še nikdar nobena moja žival. Gori je srečna, če sme biti pri meni, ko sem v kletki. Tej živali zaupam brezmejno. Med nama je nekaj tako pri srčnega, da bi smel skoraj reči »ljubavno razmerje«, če hočem točno povedati, kako se razumeva in ljubiva. Z Gori zaplešem v kletki, vlečem se nanjo, a že v naslednjem hipu me pokoplje pod seboj in me nežno grize v glavo. Moja najboljša sodelavka je in, mislim, tudi moja najiskrenejša prijateljica.

Mlad materijalist

Učitelj je prinesel v razred zlato ribico.

»Ali mi znate povedati, otroci, kakšna riba je to?« je vprašal.

»Jaz vem, gospod učitelj,« odgovori mali Aron, »to je sardina, ki je obogatela.«

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

Odpremilja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. — Vrši vse bančne posle najkulantneje. — Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksenburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Holandija: št. 1458-66, Ded. Dienst; Francija: št. 1117-94, Paris; Luksenburg: št. 5967, Luxemburg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Kdor lahko izbira ...

V Berlinu, avgusta.

Na zatožni klopi berlinskega sodišča sedi mož, ki je bil zaradi vlogov že večkrat kaznovan. Na obrazu se mu bere, da se mu vidi visoko sodišče le potrebno zlo na svetu, saj je njega neprijetnost le prevečkrat občutil na lastni koži. Tokrat so za priče tri mikavne mlade ženske, ki se na oko prav nič lepo ne gledajo. Pisano pač! Kakor vemo, morajo priče pred izpovedjo priseči. Samo sorodniki, svaštvo in zaročenci ne.

Prvo dekle prav glasno izpove: »Gospod sodnik, jaz ne bom pričala, ker sem obtoženčeva nevesta!« Tudi ostali dve ženski izjavita isto. Gospodom sodnikom je spričo treh nevest in enega samega ženina kar nerodno.

Preiskovalni sodnik vpraša obtoženca, ali ima resen namen poročiti Elzo, Lojzko in Uršo. Obtoženec, nekdanji vojak, skoči strumno pokoncu in izjavi: »Gospodje, za nobeno se nisem mogel odločiti. Resno sem sicer mislil pri vseh treh, pravilneje, zdaj pri tej, zdaj pri oni, toda nazarensko sem odvisen od razpoloženja...«

Predsednik, ki bi vendar že enkrat rad slišal obtežljivo prisego, pa vpraša: »Kateri torej?« in pri tem pokaže na vse tri gracije, — »priznavate prvenstveno pravico, da se imenuje vaša nevesta?« — »Ja, gospod, če naj to storim, moram najprej z vsako posebej govoriti...« — »Kateri ste pa dali zaročni prstan, obtoženec?« — »Vsem trem, gospod sodnik, pa druga za drugo ni vedela; kajti nikakor ne ljubim nepotrebnih solz in preprirov,« se je vpljudno odrezal junak. »Zakaj se pa niste dali nikoli oklicati?« — »Vidite, gospod sodnik, zmerom je prišel kak

spak vmes. V poslednjem primeru ste mi, gospod sodnik, vi sami to prepričali, če sem bil pa kdaj prost, se mi ni zdelo vredno. Veste, tako težko bi zapustil katero si bilo. Saj so vse tri dobra dekleta!« — »Kaj bi pa, obtoženec, ukrenili, če bi bila druga za drugo zvedela, kako ste uživali zlato prostost?« — »Joj, gospod sodnik, na to si še misliti ne upam. Elza, ta v sredini, ta je tako mehka in občutljiva, da bi prav gotovo z mosta skočila, ali bi se pa s plinom zastrupila. Lojzka, ta bi se pa stepla zame; z vsemi štirimi, gospod svetnik!« — »No, in Urša?« — »Tega me nikar ne vprašujte, lepo vas prosim. Pri tej ne vem ne kod ne kam. Danes je taka, jutri drugačnaja.« — »Torej Urše bi nikakor ne hoteli za ženo?« — »Nikarite, gospod višji svetnik, nikar tako ne govorite! Prav tak značaj, ki ga ne morete razumeti, vas najbolj mika; mene naravnost draži...!« — »Tak, torej ostanemo pri...!« — »Ne, gospod predsednik! Ne morem, pa ne morem! Če se odločim za Lojzko, se Elza prav gotovo ubije, Urša mi bo pa spet prigovarjala, naj vzamem njo.. Rečem vam, križ je z menoj in z ženskami...«

Zdaj je pa sodniku že preveč teatra. Ves srdit se zadere: »Samo ena je lahko vaša nevesta, obtoženec!« »Gospod, gospod, lepo vas prosim, razložite to vendar mojim ljubim dekletom. Jaz — moja malenkost namreč — jaz tega ne zmorem...«

Uspeh je bil tak, da niso zapri-segli nobene priče. Vse nadaljnje, kar se je imelo zgoditi, so pa prepričali še med sodnijskim zidovjem vrli stražarji.

Mnogo prahu zaradi slame ...

Na Dunaju, avgusta.

To zabavno zgodnico so skuhalo na Dunaju.

Tudi na Dunaju oddajajo gospodinjne sobe v podnajem, toda brez pogojev ne. Tako se je zgodilo, da je nekemu lepemu dekletu oddala postarna gospa svojo najlepšo sobo, vendar ji je za vse na svetu zabičala, da ne sme nikoli moški prestopiti praga njenega posvečenega bivališča.

Vsi smo iz krvi in mesa, in stara pesem o ljubezni nam je vsem znana, zlasti pa lepim dekletom. Tisti torej, ki so zaljubljeni, bi morali to gospodinjnam kar vnaprej priznati, ali pa se bogaboječje prekrižati, če bi jih gospodinja take pohujšljive stvari spraševala. Gospodinja mora vedeti, ali si zaljubljen, ali pa mora misliti, da nisi ne tič, ne miš.

To naše lepo dekle se je pa lepega dne zaljubilo, zaročilo in se, kar je v očeh gospodinjne neodpušljivo, celo poročilo. Nikdo vendar ni tako zelen, da bi mislil, da ni to brhko dekle privedlo tudi svojega moža v svojo posvečeno sobico. Toda gospodinja je dejala: »Lepa, gospa, pogodbo ste prekršili, blagovolite se torej izseliti.« Srečna in zaradi od-povedi nesrečna mlada zakonca sta se postavila po robu.

Seveda je stvar romala na sodišče. Razprava je bila mučna, razsod-

ba pa takšna kakor jo znajo le Dunajčani »stuhtati«. Priporočljivo bi bilo, pravi sodnik, da bi med sobna vrata obesili dobro nabasano slamnajačo, ki bi prestregla vse glasove mlade zakonske ljubezni. Pošten človek bi dejal, da bo s takim zvočnim dušilom stvar opravljena. Pošteni ljudje se pa po navadi motijo. Zdaj se je šele pričela prava vojna. Gospodinja se je pritožila, kajti slamnajača se ji ni zdela primerno dušilo, ker ima preteneke sluh... Gospodinja namreč!

Sodinja je ta razlog vzela na znanje in višja instanca je odredila, da se mora tožena stranka odseliti.

Uboga zakonca sta vložila še pri višji oblasti priziv in sam bog si ga vedi, kaj bodo tam rekli. Res je pa na vsak način, da so pota božje pravičnosti čudna, prečudna pa muhe zlobnih gospodinj... *

Gospa Hartmanova in vice

Monakovo, v avgustu

Po Oberschönenfeldu blizu Augsburga in njegovi okolici je nedavno pohajkoval zaupanje zbujujoč in inteligentni starejši gospod, ki se je

V jutrnem solncu vrh gore

ELIDA

Creme de chaque heure

vsepovsod zanimal za strogo verne ljudi in z vso natančnostjo zbiral njihove naslove. Na prav sijajne načine se je znal zmerom kar tako slučajno seznanjati z ljudmi iz svojega »verskega adresarja«. Komaj je s svojo »žrtvijo« spregovoril nekaj nepomembnih uvodnih besed, ji je že pričel pripovedovati, da pozna v nekem bližnjem cistercijanskem samostanu neko odlično damo, ki zna zaradi svoje notranje zbranosti in pobožnosti z molitvijo in priprošnjami rešiti sleherno zavrženo dušo strašnih muk v vica. Skoraj vsi so se pričeli zanimati za to damo in so jo hoteli spoznati. Resni gospod je potem kaj kmalu posredoval poznanstvo in za precejšnji kupček denarja se je prikazala dama iz samostana, ki je obljubila vzeti zavrženo dušo v svoje varstvo. Povsod so jo klicali »mater Elizabeto«. S svojim prijateljstvom z nebesi si je pobožna da-

ma zaslužila lepo premoženje. Samo neki augsburški trgovec ji je dal 600 zlatih mark. Slednjič je pa postal to prečudno početje matere Elizabete škofijskemu ordinarijatu v Augsburgu nekam sumljivo. Gospodje so zahtevali, da sleparko zapro.

Preiskava je dognala, da je dozdevna mati Elizabeta nesramno izrabljala gostoljubje samostana in da je bil inteligentni gospod, ki je tako marljivo stikal za naslovi globoko vernih kristjanov, njen mož, ki ji je pri sijajnem poslu služil kot »dobavitelj strank«.

Energičnim ukrepom policije v zvezi z organi škofijskega ordinarijata se je kaj kmalu posrečilo zasačiti to dično sleparsko zakonsko dvojico.

Zdaj jima menda vse zveze z nebesi in nebeškimi priprošnjiki ne bodo mnogo koristile. *

Suša ...

Bruselj, v avgustu.

»Mamica, saj nama vendar dež ne more do živega. Papa je še zjutraj pri kavi rekel: 'Vidiš, ženka, zdaj bomo pa do konca meseca suhi.«

Dobra mamica je pri tej nedi-skretnosti svojega nadebudnega sinčka zardela do ušes. Vsi potniki so se na glas zasmejali. Pierru ni šlo v glavo, zakaj se neki ti butci smejejo. Ošinil jih je z začudenim in hkratu neprijaznim pogledom ter užaljeno izjavil:

»Mamica, res bi rad vedel, zakaj se vse te tete in vsi ti strici smejejo, saj so sami tudi suhi.«

Seveda ni bilo na to smeha konca ne kraja. V skrajni zadregi je mamica vstala, pograbila sinčka za roko in vsa zaripla v obraz izstopila na prihodnjem postajališču kljub strašnemu nalivu.

Zanimivo bi bilo vedeti, kaj si je neki Petrček mislil, ko ga je mati molče vodila za roko in je bil do doma premočen ko miš, čeprav je očka rekel, da bodo do konca meseca suhi... *

Po vsej Evropi so divjale prejšnji mesec take nevihte, da je bilo časih po cestah kakor izumrlo. Zgodilo se je, da je ob taki priliki v Liègeu vse zbežalo z bulvarja in iskalo zavetja v vežah in avtobusih. Tudi gospa Chélanova je s svojim petletnim sinčkom še ujela prostorček. Ko sta udobno sedela na mehkem sedežu, sta s komaj prikrito škodoželjnostjo gledala skozi okno ljudi, ki so v nalivu kaj smešno tekali sem in tja. Vsi, ki so imeli v avtobusu streho nad glavo, so si oddahnili. Prvo veselje se je kmalu poleglo, motor je zabrnul, ljudje so pa utihnili.

V tej tišini je gospa Chélanova na svojo nesrečo prav glasno ogovorila svojega sinčka:

»Vidiš, Petrček, kako strašno dežuje in vsi ti ubožci na cesti bodo do kože premočeni, midva sva vsaj na varnem.«

Mali Pierre je zamišljeno opazoval iz drvečega avtobusa promet na cestah. Vse je teklo in iskalo zavetja. Nenadoma se je pa Petrček oglasil:

Pravljica iz Benetk

Sličica. — W. Brückner.

Ko je bogata Marion pogledala skozi okno beneškega hotela 'Excelsior' na morje, so njene misli zletele čez obzorje kakor bela jadra. Bolj ko kdaj je bila sita priskutnega flirtanja. In ko se je javil grof Dubois, da jo povabi na čaj, je odkimala.

»Danes me ni, odpeljala sem se v Padovo,« je velela spletični Yvonne. Grof Dubois je bil kakor vsi drugi, vsakdanji človek, nekoliko načitan, večš banalnimi razgovorom, drugače pa nič. Takšni so bili vsi, takšni so pač morali biti. Strašno!

In spet je pomislila: »Oh, da bi mogla doživeti nekaj nevsakdanjega!« Imela je še tri leta časa, čez tri leta bo vzela Anthonyja Gladstone, tako se bosta spojili dve največji manchesterski predilnici v eno. Jasno je videla v duhu pred seboj: Morlake & Gladstone, prva veletvrdka sveta.

Tedaj je vstopila spletična: »Baron Kerény vpraša, ali...«

Dalje ni prišla. Marion je planila pokoncu in ogorčeno odkimala: »Teh ljudi ne maram več videti, še slišati nočem več o njih. Povejte mu, da sem zbolela za rekordomanijo in da hočem plavati do Trsta.«

In potem je premišljala: »Ker sem bogata Marion, silijo tako k meni, ti kulturni sadisti — da sem siromašna, če bi šla beračit, potem...«

In tako se je začela pravljica:

Zivela je nekoč zelo, zelo bogata deklica, lepa in vitka, in njeni lasje so bili zlati kakor pšenica, ko zori. Ime ji je bilo Marion. In Marion je hrepenela, da bi mogla gledati svet s siromašnimi očmi. Mislila je, da bo tedaj drugačen. Zato je velela Yvonne, svoji spletični, naj ji priskrbi stare beneške obleke, črno in široko ruto, zraven pa barv in pudra in stare, izhrojene čevlje. In potem se je z Yvonne pomočjo oblekla. In ko je legel mrak na Lido, ko je solnce zašlo za Alpami in so tam daleč dihale Benetke le še kakor globok sen v morju, je bila Marion beračica. In ker je vedela, da so se vsi gospodje njenega velikega poznanstva odpeljali tja preko v mesto — zakaj tri vojne ladje so manevrirale med otokom Sv. Jurija in doževo palačo — se je postavila tja, kjer so pristajali motorni čolni in pozni parniki, ruto si je še tesneje zategnila okoli glave, proseče iztegnila roko in prosila vbo-gajme. Čoln za čolnom je prihajal, sem pa tja tudi kakšen parnik. Potniki so stopali iz njih in šli nebržno mimo beračice. Ko je pristopila k nekemu grofu Duboisu bliže nego je bilo dovoljeno, in ga posebno ponižno prosila miloščine, jo je osorno pogledal in jo glasno zavrnil: »Takšna nesramnost...« in šel dalje. Tudi neki baron Kerény je prišel mimo in malomarno vrgel v beračičino roko novčič. In tako drug za drugim. Uboga prosjakinja je prešela vso svojo borno gotovino in se potem spustila v jok. Jokala je nad bedo tega sveta, jokala nad samo seboj. Tedaj je začutila neko roko na ramenu in neki glas jo je mehko vprašal, zakaj joka. Začudeno je pogledala kvišku in uzrla mlad in prijazen moški obraz. Zdel se ji je dober in tako je jela tuju pripovedovati izmišljeno povest o svoji nesreči.

»Pojd z menoj,« je dejal neznanec, in obotavlja se je šla. Oprezno je

stopala skrita Yvonne za njima. Tu-jec jo je vedel v majhno gostilno in naročil jedi in pijače. Marion se je vse to zdelo tako samo ob sebi razumljivo. Zahvalila se je in jedla.

Še nikoli v življenju ji ni nobena večerja bolje teknila kakor ti makaroni in ta kisli chianti. Tuje jo je veselo gledal in sočutno dejal:

»Joj, hudo si morala biti lačna, si-rotla.«

In potem je govoril o sebi, kakor v opravičbo:

»Da sem eden izmed onihle,« pri teh besedah je pokazal proti hotelu 'Excelsiorju', »o, potem bi te lahko še drugače pogostil, tako sem pa samo pomožni natak... Nikoli si nisem mislil, da bom na to prišel... zmerom sem sanjal, da postanem godbenik, goslač... Časih, kadar nimam posla pri Paolu Testiju, me pokliče katero soboto hotelir Venieri, da igram v njegovi kapeli... toda to so samo izjeme. O, da sem mogel študirati glasbo — poglej,« to reki je segel po toku — »še zdaj je videla, da je imel gosli s seboj — ubral strune in začel svirati.«

Res dobro igra, je ugotovila Marion skoraj vesela. Potem jo je vprašal, ali ima prenočišče. Hvaležno je prikimala, in on je dejal:

»Hvala Bogu, vsaj nekaj!«

Potem je plačal zanj in stresel nekaj lir iz žepa; ostalo mu jih je le še kakih dvanajst, kakor je Marion sočutno ugotovila. Toda on se je nasmešnil in povzel:

Ljubljanska pisma

Piše Alfa

Takozvana ugledna stran naše javnosti je zadnje čase v silnih skrbah. Pravijo, da bo kaj kmalu v Ljubljani spet pasja razstava in bo treba brhke četveronožce pokazati strmečemu občinstvu. Sedaj jih še jadrno krmijo z vsemi mogočimi dobrotami, o katerih reveži niti sanjati ne smejo. V Zagrebu bodo menda ustanovili tudi poseben kozmetični pasji zavod, kjer bodo te plemenite živalce polepševali in selekcionirali, kakor banovina koruzo ali štajerske kokoši. Sicer je ta zadeva povprečno še kolikor toliko v redu; Alfa bi le zanimalo, kako stoji stvar z nebogljenimi otroki brezposelnih delavcev in rudarjev po vseh naših krajih. Ali ne bi morda tudi njihove vzgoje tako rekoč malo selekcionirali in jim priskrbeli malo ugodnejše življenje, da ne bodo potem v življenju vsi sami nebodigatreba?

Splošno spoštovana ugledna stran naše javnosti pa ima tudi sicer zelo tenkočutno srce in se je prav posebno pokazala ondan, ko so naši časniki igrali s častniki nogomet za trboveljske revčke. Ubogega Alfa so takrat postavili k blagajni, da bo prodajal vstopnice, ker da ni za nobeno drugo rabo. Pa so mu obenem tudi storili uslugo, kajti je imel Alfa priložnost spoznati plemenitost svojih ljubih someščanov. Sedel je blizu dve uri v tisti ozki kamrici na igrišču in štel vstopnice in denar, da se je kar kadilo od njega. Druga ura je že potekala in tekme bi bilo kmalu konec, pa so bili dobrovoljni prispevki še

»Ime mi je Giovanni Battisti in pomagam tamle v kopaljšču, dokler traja sezona. Nu, zdaj veš, kje me dobiš, kadar ti pojde posebno hudo. Sicer si pa čedno dekle.«

Sklonil se je k njej, jo pobožal po licih in vstal. Tudi ona je vstala in šla z njim do nabrežja, kjer je bil privezan njegov čoln. Ko je vstopil, mu je dala roko in rekla:

»Hvala ti, Giovanni Battisti.«

Veselo se je zasmejal:

»Kaj se mi boš zahvaljevala, drug drugemu moramo pomagati, kakor moremo in znamo. Kdo ve, danes je vrsta na meni, jutri nemara na tebi, sirotla... v življenju človek nikoli ne ve.«

To reki je krepko odrinil.

»Dobiš me zmerom v kopaljški kavarni... Lahko noč.«

Tiho mu je odvrnila pozdrav.

»Lahko noč...«

Potem se je Giovannijev čoln izgubil v temo, in med tem ko so se udarci vesel počasi izgubljali v noč, je pristopila Yvonne. Marion se je ogrnila v plašč, ki ga ji je ponudila. Brez besede sta se vračali v hotel. V svoji sobi se je zaklenila in dolgo sedela pri oknu in sanjala v noč. In ko je bila že tako pozna ura, da ni noben udarec vesel več skalil nočne tišine in so se zvoki Markovih zvonov komaj slišno poslavljali v dalji, je Marion vstala in napisala ček na dve sto funtov. In ko se je nanj podpisala, ji je bilo, kakor da je napisala poslednjo besedo lepe pravljice.

Drugi dan je dal plačilni v kopaljški kavarni začudenemu Giovanniju pismo. In v njem je bil ček in zraven nekaj vrstic, da je neki neznanec prisluškoval njegovemu sviranju. In tako mu je ugajalo, da bi rad kaj storil zanj, da se izpopolni.

Za Giovanni se je zdaj začela pravljica, ki je je bilo za Mariono konec, v dveh ozirih konec, zakaj kmalu nato je kriza zrušila bogastvo njenega očeta in Marion je postala enaka drugim smrtnikom.

*
Kratek epilog štiri leta pozneje:

Pred velikim lepakom, ki oznanja koncert goslača Giovanni Battistija, stojita dve prijateljici, poprej gospodarica in služabnica, Marion in Yvonne. Spogledata se, prikimata druga drugi, gresta in kupita dve vstopnici. In potem, med premorom, dobi Battisti pismo, in v njem bere, da se neznanec, prav za prav neznanca, ki je pred štirimi leti prisluškovala njegovemu goslanju na Lidu, od srca veseli njegovega uspeha.

Od tiste ure išče Battisti neznancko. Njegovo sviranje postaja pobožno, koprneče in zaverovano vase. Ženske ga oblegajo, a jih niti ne pogleda. Išče samo eno. Dobro je zadel kritik, ki je napisal, da je moral goslača notranje doživeti tako silno izpolniti, drugače si ni moči razlagati globoke duševnosti njegove igre.

Toda Marion je bila preponosna, da bi izkoristila muho nekdanje bogatinke za osiročelo Mariono. In da ni nekega dne Yvonne napisala Battistiju obširnega pisma o Marion... a tu se pravljica neha, zakaj še ta teden se goslač Giovanni Battisti poroči z Mariono.

sluga pismeno potrdilo in še pobaral po naročilu svojega gospoda, ali bo izšlo jutri njegovo svetlo ime med plemenitimi darovalci. V tem grmu tiči plemenitost te naše tako zvane ugledne strani naše javnosti.

Reci in piši torej: za trboveljske revčke sta takrat darovala dva svetla zgleđa med namj po en stotak. Drugega dne smo pa čitali po dnevnikih, da so darovali več ko 700 dinarjev za iste trboveljske revčke — naši revni policaji, ki sami nimajo ravno preveč za pod zob ne zase ne za družino. In ti policaji nimajo hiš ne vil, ne avtomobilov ne livriranih slug, še manj japonske pse ali kako drugo imenitno pasmo štirinožcev. Pa se je pozneje našel neki gospod, ki je res bil neimenovan in je dal policajem tisočak, da si ga razdele za svojo pošteno humanost. Kaj mislite, kaj bi storil bogataš v takem primeru? I, spravil bi ga, danes je vendar težko za denar in je kriza tudi njih dose-gla. Policaji so pa še ta tisočak poslali trboveljskim revčkom, ker je pač tako, da le revež za reveža čuti.

Pse bomo torej kmalu pri nas selekcionirali, pa bi selekcija še marsikaj bila dobra in koristna. Ne bi bilo napak poizkusiti javna zbiranja tako, da bi se ime vsakega darovalca, ki bi se izkazal s plemenitostjo 1000 dinarjev ali več, objavilo v časopisu poleg njegove slike. Stavim, da bi ljudje kar tekmovali z darovi in bi časopisi komaj zmagovali ogromno delo. Vsak naj se spokorno potka na prsa in prizna, da bi bil gotovo tudi med takimi, ker ni vendar važno, da se da, nego je važen način, kako se da in kako bo javnost izvedela za take plemenite geste.

Grof Monte-Cristo

Roman

Napisal Aleksander Dumas

2. nadaljevanje.

»Razumem,« pritrudi Danglars. Sam pri sebi si pa pravi:

»Seveda, v Pariz, da odda pismo, ki mu ga je dal veliki maršal. Hudiča, to pismo me spravlja na imenitno misel! Ha, ha, Dantès, prijateljček! Nisi še pod številko 1 v seznamu 'Faraonove' posadke!«

Potem se obrne k Edmondu, ki je že odhajal.

»Srečno pot!«

»Hvala,« odvrne Edmond, se obrne in prijazno odzdravi.

Nato sta zaljubljenca nadaljevala svojo pot mirno in veselo kakor človeka, ki poznata samo srečo na tem svetu.

IV

Zarota

Danglars je sledil Edmondu in Mercèdi z očmi, dokler nista izginila za vogalom gradiča Saint-Nicolas; ko se je nato obrnil, je videl, da je Fernand bled in trepečoč ždel na svojem stolu, Caderousse je pa momljal neko pivsko popevko.

»Eh, zdi se mi, dragi gospod,« meni Danglars, »da ta ženitev ne bo vseh ljudi osrečila.«

»Mene spravlja v obup,« zaječi Fernand.

»Torej ljubite Mercèdo?«

»Nad vse na svetu.«

»Že dolgo?«

»Odkar jo poznam.«

»In vendar čepite tu in si pulite lase, namestu da bi šli na delo! E, nisem mislil, da ste Katalonci take mevželi!«

»Kaj naj pa storim?«

»Kaj vem! Ali se mar mene tiče? V gospodično Mercèdes menda nisem jaz zaljubljen, ampak vi. Iščite, pravi evangelij, in našli boste!«

»Mislim sem že na to, da bi ga ubil, toda ona mi je rekla, če se njenemu ženinu kaj pripeti, da si vzame življenje.«

»E, to se reče, izvrši se pa ne.«

»Ne poznate Mercède, gospod; kar zagrozi, tudi stori.«

»Tepec!« zamrmra sam pri sebi Danglars. »Naj se ona usmrti ali ne, samo da Dantès ne postane kapitan!«

»In preden umre Mercèdes,« povzame Fernand z glasom neomajne odločnosti, »umrem tudi jaz!«

»To je ljubezen!« zajeclja tedaj Caderousse s pijanim glasom. »To je ljubezen, ali pa sploh ničesar ne vem.«

»Vrl mladenič se mi zdite,« reče Danglars, »in rad bi vam pomagal, Bog mi je priča...«

»Da,« meni Caderousse, »premislimo malo!«

»Prijatelj, ti si tri četrtine že pijan, izpij steklenico do dna, pa boš popolnoma! Zato rajši pij in se ne mešaj v najin pogovor! Za to, kar midva govoriva, je treba bistro glave.«

»Jaz pijan,« zamomlja Caderousse, »kaj šel še štiri take steklenice izpijem, če je treba!... Oče Pamfil, vina!«

In v podkrepitev svoje trditve udari s kozarcem ob mizo.

»Kako ste rekli, gospod?« vpraša Fernand, željno pričakovaje nadaljevanja prekinjenega pogovora.

»Kaj sem rekel? Ne vem več. Pijani Caderousse je vzrok, da sem izgubil nit svojih misli.«

»Pijan ali nepijan, kakor hočeš. Tem slabše za one, ki se vina boje; hudobne misli imajo, pa jih je strah, da jim jih izvabimo iz srca.«

In Caderousse zapoje zadnjo kitico tedaj zelo priljubljene zdravice:

Vsi grešniki vodo pijó,
Vesoljni kaže to potop....

»Pravite, da bi mi radi pomagali,« povzame spet Fernand.

»Da... Treba je samo, da se Dantès ne oženi z njo, ki jo ljubite. In zdi se mi, da se to dá napraviti, ne da bi moral Dantès umreti.«

»Samo smrt ju more ločiti,« vzdihne Fernand.

»Blebetaš kakor koza,« se tedaj spet oglasi Caderousse. »Danglars je zvit in prekanjen, in ti bo dokazal, da nimaš prav. Dokaži, Daglars, kar sem rekel; povej mu, da Dantèsu ni treba umreti; sicer bi pa bilo zelo žalostno, če bi umrl... zakaj dober fant je... jaz ga imam rad... Na tvoje zdravje, Dantès!«

Fernand je nestrpno vstal.

»Pustite ga, naj govori,« odmahne Danglars. »Čeprav je pijan, ima deloma prav; odsotnost je toliko kakor smrt. Pomislite samo: če bi bili med Edmondom in Mercèdo zidovi ječe, bi ju prav tako ločili kakor če bi ležal nagrobni kamen med njima.«

»Da, toda z ječo je stvar ta,« reče Caderousse, ki se je s poslednjimi ostanki svojega razuma obešal na pogovor, »če pride človek iz ječe in se ta človek imenuje Edmond Dantès, se bo maščeval.«

»Kaj zato?« zamrmra Fernand.

»Sicer pa,« je Caderousse nenadoma oživel, »zakaj naj bi prišel Dantès v ječo? Saj ni kradel ne ubijal.«

»Molči!« sikne Danglars.

»Ne, ne bom molčal! Vedeti hočem, zakaj naj bi prišel Dantès v ječo. Rad ga imam. Na tvoje zdravje, Dantès!«

In spet zvrne kozarec.

Danglars je zasledoval v kalnih krojačevih očeh napredovanje pijanosti, nato se je pa obrnil k Fernandu:

»Ali torej razumete, da ga ni treba ubiti?«

»Da, če bi mogli, kakor pravite, spraviti Dantèsa v ječo. A kako?«

»Če malo premislimo,« meni Danglars, »bi že kaj našli. Toda,« vzklikne nato, »kakšen vrag me moti da se ukvarjam s to zadevo! Saj mi ni vsega skupaj nič mar.«

»Ne vem, ali vam je kaj mar ali ne,« reče hlastno Fernand in ga zgrabi za roko, »vem le to, da imate vzrok za osebno sovraštvo proti Dantèsu. Kdor sam sovraži, se v čuvstvih drugih ne moti.«

»Jaz da imam vzrok sovražiti Dantèsa? Nobenega, častna beseda! Videl sem vas nesrečnega in vaša nesreča me je presunila, to je vse. Če pa mislite, da delam iz sebičnih namenov — z Bogom, prijatelj, in glejte, da stvar sami uredite!«

In Danglars je vstal, kakor bi hotel oditi.

»Ne, ne!« vzklikne Fernand in ga potegne nazaj, »ostanite! Meni je naposled pač malo mar, ali vi Dantèsa sovražite ali ne; jaz ga mrzim, to priznam na ves glas. Najdite mi pot, in šel bom po njej — pod pogojem, seveda, da ne bo to njegova smrt. Zakaj če Dantèsa ubijemo, si tudi Mercèdes vzame življenje.«

Takrat je Caderousse dvignil glavo, ki mu je omahnila na mizo, in kalno pogledal najprej Fernanda in potem še Danglarsa. In s težkim jezikom je zajecljal:

»Dantèsa hočete umoriti!... Kdo govori o tem, da bi umoril Dantèsa?... Jaz ne pustim, da bi ga umorili, moj prijatelj je. Še davi je hotel z menoj deliti svoj denar, kakor sem jaz svojega delil z njim... Ne, ne pustim, da bi ga umorili...«

»Kdo ti pa govori o tem, da bi ga umoril, tepec!« ga zavrne Danglars. »Vse skupaj je vendar samo šala. Ná, pij na njegovo zdravje!« To rekši nalije Caderoussu kozarec.

»Da, na Dantèsovo zdravje!« zamomlja Caderousse in zvrne kozarec, »na njegovo zdravje!... na njegovo... zdravje...«

»Najdite mi pot!« zagodrnja Fernand.

»Da, da,« prikima Danglars, »Francozje so iznajdljivejši od Špancev. Le-ti vam premišljejejo in tehtajo, Francozi pa malo pomislijo — in že imajo. Natakár, pero, črnilo in papir!«

»Če premislim,« zajeclja Caderousse in spusti roko na papir, ki ga je med tem natakár prinesel, »da s temle človeka zanesljiveje spraviš s poti, kakor če bi ga pričakal v najbolj gostem grmovju... Zmerom sem se bolj bal peresa, črnila in papirja kakor mečev in pištol.«

»Premalo je še pijan! Natočite mu, Fernand!«

Fernand vnovič nalije Caderoussov kozarec.

»Torej,« začne Danglars, videč, da se je jel v tem kozarcu utapljati poslednji ostanek Caderoussovega razuma, »denimo, da bi kdo Dantèsa, ki je stopil na Elbi na suho, naznanil državnemu prokuratorju kot bonapartista...«

»Jaz bi ga pri prič!« vzklikne mladi mož.

»Da, toda tedaj morate svojo ovadbo tudi podpisati, ker vas bodo z njim konfrontirali. Sicer vam lahko priskrbim dokazov za vašo tožbo, toda Dantès ne bo večno ostal v ječi. Nekega dne ga izpuste, in takrat gorje tistemu, kdor ga je spravil noter!«

»O, tega se ne bojim,« odvrne Fernand z žarečimi očmi. »Naj se me le loti!«

»Hm, in Mercèdes, ki vam do smrti ne odpusti, če skrivite njenemu Edmondu samo las na glavi?«

»To je res,« pritrudi poparjeno Fernand.

»Ne, ne,« povzame Danglars, »če se človek za kaj takega odloči, je najboljšo, vidite, če vzame pero, kakor zdajle jaz, v levo roko, da nihče ne spozna pisave, in napiše nedolžno ovadnico.«

In Danglars je vzel pero, kakor je rekel, v levico, in začel pisati. Ta pisava ni bila niti od daleč podobna njegovi običajni pisavi. Ko je končal, je dal papir Fernandu, ki je polglasno bral:

»Prijatelj prestola in vere obvešča gospoda kraljevega prokuratorja, da je dobil Edmond Dantès, krmar 'Faraona', ki se je davi vrnil iz Smirne in se spotoma ustavljal v Napoliju in Portu Ferraju na Elbi, od Murata pismo za uzurpatorja in od uzurpatorja pismo za bonapartiščični odbor v Parizu. Dokaz za njegov zločin dobite, če ga aretirate; zakaj to pismo boste našli pri njem ali pri njegovem očetu ali pa v njegovi kabini na 'Faraonu'.«

»Vidite, takole bo vaša osveta pametna,« povzame nato Danglars, »kajti vas ne bo nihče osumil, in stvar pojde svojo pot. Zdaj le še naslov in stvar bo v redu.«

Danglars je napisal naslov.

»Da, stvar bo v redu,« vzklikne Caderousse, ki je s poslednjim naporom svojega razuma sledil čitanju pisma in nejasno slutil, kakšne usodne posledice utegne roditi taka ovadba. »Da, v redu bo, samo da bo to podlost brez primere!«

Neokretno je segel z roko po pismu.

Toda Danglars je odrinil pismo stran in dejal:

»Vse to je vendar samo šala, saj bi bilo meni samemu najbolj hudo, če bi se dobremu Dantèsu kaj zgodilo. Ná, pogledj...«

To rekši je pismo zmečkal in ga vrgel v kot senčnice.

»Tako je prav,« zajeclja Caderousse. »Dantès je moj prijatelj, in zato ne pustim, da bi mu kdo kaj hudega storil.«

»Kdo vraga mu pa hoče kaj hudega storiti! Jaz gotovo ne, in Fernand prav tako ne,« odvrne Danglars in vstane. Toda od strani je opa-

zoyal mladega moža, ki je obsedel na stolu in kakor zaverovan srepele v izdajalsko pismo na tleh.

»Če je tako, pa še vina na mizo!« vzklikne Caderousse. »Pil bom na zdravje Edmonda in lepe Mercède!«

»Preveč si že pil — čas bo, da gremo domov. Daj mi roko in pojdiva,« meni Danglars in potegne Caderoussa iz senčnice.

Toda komaj sta napravila nekaj korakov, ko se je Danglars ozrl nazaj. In tako je ravno še videl, kako se je Fernand vrgel na zmečkani papir in ga vteknil v žep, nato pa hlastno planil iz senčnice.

»Sijajno!« zamrmra Danglars. »Kamen se je sprožil — pustimo ga, naj gre svojo pot.«

V

Zaroka

Drugi dan je vzšlo solnce jasno in svetlo, in njegovi škrlatasti žarki so oblili penaste valove kakor z rubini.

V prvem nadstropju hiše s senčnico, katero smo že spoznali, je bila pripravljena zaročna pojedina. Sredi dolge mize je sedela na eni strani dražestna Mercèdes, na njeni desni stari Dantès v svečani opravi, na levi pa njen bratranec Fernand. Njima nasproti je sedel zaročenec, zraven njega pa gospod Morrel, ki je takisto počastil zaročno svečanost svojega bodočega kapitana s svojo navzočnostjo.

Prišla sta tudi Danglars in Caderousse; le-tega je nada na dobro pojedino popolnoma spravila z Dantèsom. Kaj se je bilo prejšnji dan zgodilo, mu je ostalo le nejasno v spominu.

Razen teh že znanih nam gostov so prišli še drugi ženinovi prijatelji, pomorščaki in vojaki.

Že so pričele svojo pot okoli mize dehteče arleske klobasice, vsakovrstni morski raki in ježi ter nešteti drugi oblizki, ki jih mečejo morski valovi na peščeno obal in jih hvaležni ribiči imenujejo sadove morja.

»Kako mirno je!« je izpregovoril Dantèsov oče, srkaje kozarec vina, rumenega ko topaz. »Ali je mogoče, da je tu zbranih trideset veselih ljudi?«

»Ej, tudi ženin ne more biti zmeraj razigran,« meni Caderousse.

»Res,« pritrди Dantès, »ta trenutek sem presrečen, da bi mogel biti razposajen. Veselje se časih razodeva na čudne načine in ne dá človeku, prav tako kakor boleš, da bi udarilo na dan. Zdi se mi, da človek ni ustvarjen, da bi prelahko postal srečen! Za srečo se mora boriti, in zato res ne vem, s čim sem zaslužil, da postanem Mercèdin mož.«

»Mož!« vzklikne smeje se Caderousse. »Še ne, dragi kapitan. Le poskusi igrati vlogo soproga, pa boš videl, kako boš naletel!«

Mercèdes je zardela.

Fernand je presedel na stolu, kakor da bi sedel na iglah, in si neprestano otiral debele kaplje z obraza. Zdaj pa zdaj je pogledal proti Marseillu, kakor bi nečesa pričakoval.

»Ne, sosed Caderousse,« odvrne Dantès, »ni prav, da mi še zmeraj odrekate to ime. Mercèdes sicer res še ni moja žena,« — pri tem pogleda uro — »toda čez poldrugo uro bo.«

Vsi gostje so se začudili, le stari Dantès se je zasmel in pokazal svoje še zmeraj lepe zobe. Fernandova roka je nehote šinila za pas, kjer je imel nož.

»Čez poldrugo uro?« vpraša Danglars ves bled. »Kako to?«

»Da, prijatelj,« odvrne Dantès, »po vplivu gospoda Morrela, moža, ki sem mu za svojim očetom dolžan največ hvaležnosti na svetu, so odstranjene vse zapreke in izpolnjene vse formalnosti; o pol treh naju bo v mestni hiši že čakal marsejski župan.«

Fernand je zaprl oči; kljub premagovanju ni mogel zadržati globokega vzdih, ki se je pa izgubil v splošnem veselju in čestitaniu.

»Sijajno si to napravil,« meni občudujoče stari Dantès, »to se pravi izrabiti čas! Včeraj dopoldne je prišel in danes ob treh že oženjen! Da, pomorščaki plovejo naglo v pristan.«

»Pa druge formalnosti?« se oglasi Danglars. »Pogodba in pismene izjave?«

»Pogodba?« se zasmije Dantès. »Pogodba je gotova. Mercèdes nima nič, jaz takisto nič. Zato tudi ni treba nikakih dolgovzanih pisarij... in tudi toliko ne stane.«

»Po tem takem,« pravi Danglars, »je torej to, kar smo imeli za zaročno gostijo, prav za prav že svatovska pojedina.«

»Ne,« odvrne Dantès, »ne bojte se! Ničesar ne boste izgubili! Jutri moram v Pariz, štiri dni tja, štiri nazaj, enega, da svoje opravim; v pričetu marca bom torej spet doma. In dan po moji vrnitvi bo prava svatovska pojedina.«

Upanje na novo gostijo je veselost gostov tako povzdignilo, da se je moral stari Dantès, ki se je v pričetku gostije pritoževal nad molkom, sredi hrupnih pomenkov truditi, da si pribori posluš za čestitke ženinu in nevesti. Zavladao je ono bučno veselje in neprisiljena razigranost, ki običajno nastopi pri ljudeh nižjih slojev pod konec gostij. Vsi so govorili hkratu in nihče ni več odgovarjal na stavljenja mu vprašanja.

Fernandova bledica je prešla tudi na Danglarsov obraz. Fernand sam se je počutil kakor pogubljenec v peklju. Bil je med prvimi, ki so vstali in jel hoditi po dvorani sem in tja, da prežene iz ušes zvoke veselih pesmi in žvenket trkačjih kozarcev.

Caderousse je vstal in krenil proti njemu. Tedaj je srečal v kotu dvorane Danglarsa.

»Bogme,« vzklikne krojač, v čigar srcu sta prijazno Dantèsovo vedenje in izborna vino očeta Pamfila pregnali poslednji ostanek mrznje in zavisti, ki mu jo je zbudila nepričakovana Dantèsova sreča, »bogme, Dantès je krasen dečko! In ko ga gledam sedečega zraven njegove neveste, si pravim, kolikšna škoda bi bila, če bi mu napravila kaj tako podlega, kakor sta včeraj govorila.«

»Saj si videl,« ga zavrne Danglars, »da je stvar ostala brez posledic. Ubogi Fernand je bil v začetku tako obupan, da se mi je kar smilil; toda tisti mah, ko se je odločil, da bo za prvega druga pri ženitovanju svojega tekmeča, je postalo vse skupaj nezmislno.«

Caderousse je pogledal Fernanda, čigar obraz je bil prsteno bled.

»Ali ne bi šli?« predlaga tedaj Mercèdes z mehkim glasom. »Dve je ura, in o pol treh nas že čakajo.«

»Da, da, pojdimo,« vzklikne Dantès in vstane.

»Pojdimo!« ponovi ves zbor gostov.

Prav takrat je Fernand, ki je sedel pri oknu, široko odprl oči in šinil pokoncu, nato pa onemoglo omahnil nazaj na svoj sedež. Skoraj isti trenutek se je začel na stopnicah hrup zamolklih korakov in žvenket orožja, ki je celo preglasoval bučno veselost gostov. Koraki so prihajali bliže in potem so zadoneli trije udarci po vratih. Gostje so se osuplo spogledali.

»V imenu postave!« zakliče oster glas, toda nihče mu ne odgovori.

Tedaj se vrata odpro in v dvorani se prikaže komisar v uniformi v spremstvu štirih vojakov pod vodstvom desetnika.

Prvotni nemir se je izpremenil v grozo.

»Kaj je?« vpraša gospod Morrel in stopi pred komisarja, ki ga je poznal. »To mora biti pomota, gospod.«

»Če je pomota, gospod Morrel,« odvrne komisar, »bodite prepričani, da se bo hitro razjasnila. Toda pri sebi imam zaporno povelje, ki ga moram, čeprav nerad, izvršiti. Kateri izmed vas, gospodje, je Edmond Dantès?«

Oči vseh so se uprle v mladega moža, ki je razburjeno, a vendar dostojanstveno stopil korak naprej.

»Jaz, gospod. Kaj bi radi?«

»V imenu postave vas aretiram, Edmond Dantès,« odvrne komisar.

»Aretirate me?« prebledi Edmond. »Zakaj?«

»Ne vem, gospod; pri prvi zaslišbi boste izvedeli.«

Gospod Morrel je izprevidel, da bi bil sleherni ugovor zaman. Komisar ni človek, temveč

mrzel in gluh kip postave. Starec je pa stopil pred uradnika; nekaterih stvari očetovsko ali materinsko srce ne bo nikoli razumelo. Prosil je in zaklinjal, toda vse solze in prošnje so bile zaman, čeprav je njegov obup celo komisarja presunil.

»Gospod,« je rekel, »pomirite se; vaš sin je nemara prezrl kakšen mitninski ali zdravstveni predpis in ga bodo bržčas spet izpustili, ko bo dal zahtevana pojasnila.«

»Kaj naj to pomeni?« se obrne Caderousse z nabranimi obrvmi k Danglarsu, ki se je delal začudenega.

»Kako naj vem?« odvrne Danglars. »Gledam, kaj se godi, kakor ti, a ničesar ne razumem; zato sem čisto pobit.«

Caderousse pogleda po Fernandu, toda Katalonca ni bilo nikjer več. Prizor prejšnjega dne je takrat vnovič stopil pred Caderoussa z vso svojo strašno jasnostjo.

»Oh!« vzklikne z zamolklim glasom, »pa vendar ni to posledica včerajšnje šale, Danglars? Če je tako, gorje onemu, ki jo je napravil!«

»Nikakor ne!« ga zavrne Danglars. »Saj vendar veš, da sem papir raztrgal.«

»Nisi ga raztrgal! Zmečkal si ga in vrgel v kot.«

»Molči, kako moreš tako govoriti, saj si bil pijan!«

»Kje je Fernand?« vpraša tedaj Caderousse.

»Kaj vem!« vzklikne Danglars. »Gotovo je šel po svojih opravkih.«

Med tem pogovorom je Dantès svojim prijateljem prijazno stisnil roko, poljubil Mercèdo na čelo in stopil h komisarju, rekoč:

»Ne bojte se, pomota se bo pojasnila, in prepričan sem, da ne pridem v ječo.«

»O, gotovo ne, jaz bi se upal jamčiti za to,« vzklikne Danglars, ki se je v tistem hipu približal glavni gruči.

Dantès je odšel po stopnicah, pred njim policijski komisar in za njim vojaki. Pred hišo je čakal voz. Dantès je stopil vanj, komisar in dva vojaka sta prisledla; vrata so se zaprla in voz je oddrdral proti Marseillu.

»Z Bogom, Dantès! Z Bogom, Edmond!« klikne Mercèdes, ki je planila k oknu.

Jetnik je slišal ta krik ihtenja iz ranjenega srca svoje neveste. Nagnil se je skozi okno in zavpil: »Do svidenja, Mercèdes!« Potem je voz izginil za vogalom saintnicolaške utrdbe.

»Počakajte me,« je dejal ladjedelec. »Prvi voz ustavim, ki ga srečam, pa se odpeljem v Marseille in vam prinesem obvestilo.«

»Pojdite,« vzkliknejo v en glas, »pojdite in vrnite se kmalu!«

Po odhodu obeh mož je nastala med gosti čudna potrlost. Starec in Mercèdes sta sedela, zatopljena vsak v svojo boleš; potem sta se pa njuna pogleda srečala, in kot žrtvi, ki ju je zadel isti udarec, sta se instinktivno vrgla drug drugemu v naročje.

Med tem se je Fernand vrnil. Nalil si je kozarec vina, ga izpil na dušek in se težko spustil na stol.

Slučaj je hotel, da je Mercèdes omahnila iz starčevega objema na sosedni stol. Fernand je svojega nehote odmeknil.

»On je to napravil,« šepne Caderousse, ki ni izpustil Katalonca iz oči, Danglarsu.

»Ne verjamem,« odkima le-ta ves zmeden. »Prenumem je za to. Toda vsekako bo pal udarec nazaj na omega, od katerega je prišel.«

»Prezrl si tistega, ki je na to napeljal!«

»Bogme, če bi bil človek za vse odgovoren, kar govori tja v en dan...«

»Da, če to, kar na tak način govori, doseže svoj namen.«

Med tem so si gruče ljudi skušale pojasniti, kaj se je neki moglo zgoditi. Eden izmed gostov se je obrnil na Danglarsa, kaj o tem misli.

»Mislim,« odgovori Danglars, »da je nemara vtihotapil kakšno balo prepovedanega blaga.«

»O, zdaj se spomnim,« vzklikne oče, obupno oklepaje se jalove domneve, »včeraj mi je rekel, da ima zame zavoj kave in nekaj tobaka.«

»Vidite,« prikima Danglars, »to bo tisto; očitvidno so si mitničarji v naši odsotnosti ogle-

dali 'Faraona' in našli na njem prepovedano blago.

Mercèdes tega ni mogla prav verjeti; njena dotlej pritajena bolelost si je dala duška v glasnem ihtenju.

»Pogum, pogum!« jo skuša tolažiti stari Dantès, ne vedoč kaj govori.

»Pogum!« ponovi za njim Danglars.

»Pogum!« skuša zajeceljati Fernand, toda beseda mu obliči v grlu.

»Gospoda,« vzklikne tedaj eden izmed gostov, ki je stal na straži pri oknu, »gospoda, voz prihaja! Gospod Morrel je! Pogum, pogum! Gotovo prinaša dobre vesti.«

Mercèdes in starec sta stekla ladjedecu naproti in ga srečala pri vratih. Bil je zelo bled.

»Nu?« klikneta brez sape, oba v en glas.

»Prijetelj,« odgovori ladjedec, »stvar je resnejša kakor smo mislili.«

»O, gospod,« vzklikne Mercèdes, »saj je nedolžen!«

»Vem,« odvrne Morrel, »toda obtožen je, da je bonapartističen agent.«

Kdor pozna zgodovino tistih dob, ve, kako strašna je bila takrat takšna obtožba.

Mercèdi se je utrgal krik obupa. Starec je omahnil na stol.

»O,« zamrmra Caderousse, »presleparil si me, Danglars, in tisto ni bila šala. Toda jaz ne bom pustil, da bi ta starec in uboga deklica umrla od žalosti; zato jima bom vse povedal.«

»Molči, nesrečnik!« vzklikne Danglars in pograbi Caderoussa za roko, »sicer tudi zate ne jamčim! Kdo ti pravi, da Dantès ni kriv? Ladja se je ustavila na otoku Elbi, Dantès je stopil na suho in ostal cel dan v Portu Ferraju. Če dobe pri njem kakšno pismo, ki bi ga bremenilo, bodo veljali oni, ki bi se zanj zavzeli, za njegove sokrivce.«

Caderousse je z instinktom sebičnosti izprevidel resnico teh besed. Ves v strahu je pogledal Danglarsa.

»Pojdiva torej, mene tu ne vzdrži več.«

»Da, pojdiva,« pritrudi Danglars, vesel, da je preprečil Caderoussov namen; »pojdiva, drugi naj si pa pomagajo, kakor vedo in znajo!«

Po teh besedah sta šla, in za njima so se polagoma razkropili tudi ostali gostje. Fernand je dal Mercèdi roko in jo spremil nazaj v katalonsko naselbino. Dantèsovi prijatelji so pa spravili malone nezavestnega starca skozi Meilhanski drevored domov.

Novica, da so zaprli Dantèsa kot bonapartističnega agenta, se je po bliskovo raznesla po mestu.

»Kdo bi si mislil!« je vzkliknil gospod Morrel, ko je dohitel svojega računovodjo in Caderoussa; žuril se je namreč nazaj v mesto, da bi dobil pri državnem pravdniku Villefortu, s katerim je bil nekoliko znan, kake vesti o Dantèsu. »Kdo bi si mislil!«

»Ali vam nisem rekel,« odvrne Danglars, »da je ostal Dantès brez slehernega vzroka na Elbi in da se mi je zdelo sumljivo?«

»Pa vendar niste svojega suma še komu drugemu povedali?«

»Bog ne daj!« je nekam tiho odgovoril Danglars. »Saj vendar veste, da imajo zaradi vašega strica, gospoda Polikarpa Morrela, ki se je bojeval za onega drugega in svojih simpatij nič ne prikriva, tudi vas za Napoleonovega privrženca; zato bi se pač bal škodovati Edmondu in s tem tudi vam. Nekateri stvari človek pač zaupa svojemu gospodarju, vsakomur drugemu jih pa zamolči.«

»Lepo, Danglars!« prikima ladjedec, »vrl mož ste. Zato sem tudi že mislil na vas, če bi postal ubogi Dantès kapitan 'Faraona'. Vprašal sem ga, kako sodi o vas in ali bi se mu upiralo pustiti vas na vašem mestu. Ne vem kako to, toda zdelo se mi je, da sta precej hladna drug proti drugemu.«

»In kaj vam je odgovoril?«

»Da res misli, da vam je pri neki priliki krivico storil, da pa lahko vsakdo, ki mu njegov gospodar zaupa, računa tudi z njegovim zaupanjem.«

»Hinavec!« zamrmra Danglars.

»Ubogi Dantès,« vzdihne Caderousse. »Dober fant je!«

»Da,« pritrudi gospod Morrel, »toda zdaj je 'Faraon' brez kapitana.«

»O,« meni Danglars, »saj odrinemo šele čez tri mesece na morje, dotlej bo pa Dantès gotovo že prost.«

»In dotlej?«

»Dotlej sem vam pa jaz na razpolago, gospod Morrel. O ladijskih zadevah se spoznam prav tako dobro kakor najbolj izvežban kapitan. Ko se Edmond vrne, zavzameva spet vsak svoje mesto, in stvar bo v redu.«

»Hvala, Danglars, tako bo res najbolje. Prevzemite torej vi zapovedništvo, moje pooblastilo imate, in nadzirajte raztovarjanje ladje. Karkoli se pripeti posamezniku, trgovina zaradi tega ne sme trpeti.«

»Bodite brez skrbi! Toda ali bo mogoče dobrega Edmonda vsaj obiskati?«

»To vam kmalu povem, Danglars. Skušal bom priti do gospoda Villeforta in ga prositi, da se zavzame za jetnika. Vem sicer, da je strasten rojalist, toda naj bo še tak rojalist in kraljev prokurator, zraven je tudi človek, in mislim, da ne slab.«

»Slab ne bo,« pritrudi Danglars, »toda slišal sem, da je zelo častihlepen, in to ni nič boljše.«

»Nu, videli bomo,« vzdihne Morrel. »Pojdite na ladjo, jaz pridem za vami.«

S temi besedami ju je zapustil in odhitel proti justični palači.

»Zdaj vidiš,« pravi Danglars Caderoussu, »kako se dogodki razvijajo. Ali te še mika potezati se za Dantèsa?«

»Ne; toda šala, ki rodi take posledice, je nekaj strašnega.«

»Kdo jo je napravil? Ti prav tako malo kakor jaz, temveč Fernand. Saj veš, da sem vrgel papir v kot. Mislim celo, da sem ga raztrgal.«

»Ne, ne!« vzklikne Caderousse.

»Potem ga je pač Fernand pobral in prepisal. Morebiti se ni niti potrudil in je kar moje pismo poslal. Na srečo sem predrugačil svojo pisavo.«

»Toda ali si mar vedel, da je Dantès zarotnik?«

»Kaj šel! Ničesar nisem vedel. Saj sem ti rekel, da sem se samo šalil.«

»Ne vem kaj bi dal, da se to ni zgodilo, ali da vsaj jaz ne bi bil zapleten v stvar; boš videl, Danglars, še nesrečo nam prinese.«

»Če komu nesrečo prinese, jo prinese pravemu krivcu, in pravi krivec je Fernand, ne pa midva. Kakšna nesreča naj bi se nama pripetila? Ostaniva mirna in ne črhniva o tem besedice, pa pojde nevihta mimo naju.«

»Amen!« zaključil Caderousse, pomigne Danglarsu v slovo in zavije v Meilhanski drevored, še vedno majaje z glavo in govoreč sam s seboj kakor človek, ki se ne more otresti zle misli.

»Lepo,« zamrmra Danglars, »stvari gredo svojo pot. Zdaj sem kapitan in če bo znal ta abotni Caderousse molčati, bom tudi ostal. Bati se mi je samo tega, da bi Dantèsa izpustili. Toda,« doda z lokavim usmevom, »justica je justica, in nanjo se zanesem.«

Skočil je v čoln in zapovedal čolnarjem, naj ga odvedejo k 'Faraonu'.

VI

Namestnik kraljevskega prokuratorja

V ulici Grand-Cours se je v eni starodavnih aristokratskih hiš ob isti uri prav tako vršila zaročna gostija.

Toda razlika je bila ta, da gostje niso bili iz ljudstva, pomorščaki in vojaki, temveč iz najvišjih marsejskih krogov. Bili so stari državni uradniki, ki so za uzurpatorjeve vlade šli v pokoj; častniki, ki so zapustili francosko vojsko in prešli h Condéjevi armadi; mladi ljudje iz visokih rodbin, odgojeni v sovraštvu do moža, ki ga je pet let pregnanstva napravilo mučenika in petnajst let restavracije boga.

Sedeli so za mizo in se zabavali s pogovori o vseh mogočih strasteh tedanjega časa, o strasteh, ki so bile na jugu tem ognjevitejšje in ogorčenejšje, ker se je zadnjih pet let verskemu sovraštvu pridružila še politična mržnja.

Cesar, kralj otoka Elbe, nekdanji neomejeni vladar sveta, ki mu je sto milijonov podložnikov v desetih jezikih vzklikalo »Živel Napoleon!«, zdaj je pa gospodaril le še nekaj tisočim ljudi, je bil za te ljudi mož, ki je za zmerom odigral. Višji uradniki so razkrivali njegove politične napake, častniki so govorili o Moskvi in Lipskem, dame o njegovi ločitvi od Jožefine. Tem ljudem, veselečim se in triumfujočim ne nad padcem moža nego nad polomom načel, se je zdelo, kakor da se pričinja zanje novo življenje in kakor da so se zbudili iz mučnega sna.

Neki starec s križcem Svetega Ludovika je vstal in napil kralju Ludoviku XVIII. Bil je to marki de Saint-Méran.

Napitnica je zbudila vseobče navdušenje, kozarci so se dvignili in dame so razvezale svoje šopke in jih raztresle po mizi.

»Če bi bili revolucionarji tu,« se oglasi markiza Saint-Méranova, ženska suhih oči in tenkih ustnic, aristokratske zunanosti in kljub svojim petdesetim letom še vedno mladostno elegantna, »bi morali oni, ki so nas pregnali in smo jih mirno pustili gospodariti v naših gradovih, ki so jih kupili za grizljaj kruha, priznati, da je bila prava požrtvovalnost na naši strani, ker smo se oprijeli pogrezojoče se monarhije, med tem ko so se oni obrnili proti vzhajajočemu solncu in postali srečni. Priznati bi morali, da našega kralja Ludovika res ljubimo, dočim ni bil njihov uzurpator nikdar nič drugega kakor Napoleon Prekleti. Ni res, Villefort?«

»Kako ste rekli, gospa markiza?... Oprostite, nisem sledil pogovoru.«

»Ej, pustite otroka, markiza,« odmahne starec, ki je malo prej napil. »Otroka se pripravljata na ženitev in imata drugih pogovorov dovolj ne pa o politiki.«

»Oprostite, mati,« reče lepa mlada deklica plavih las in zametastih oči. »Prepustim vam gospoda Villeforta, ki sem se ga polastila za nekaj minut. Gospod Villefort, moja mati želi z vami govoriti.«

»Rekla sem, Villefort, da bonapartisti nimajo ne našega navdušenja, ne našega prepričanja, ne naše požrtvovalnosti.«

»O, milostljiva,« zato imajo pa nekaj, kar vse to odtehta, namreč fanatizem. Napoleon je Mohamed zahodnih dežel; za vse ljudi nizkega rodu pa nebrzdane častilakomnosti ni samo postavodajalec in gospod, temveč tudi vzor enakosti.«

»Enakosti!« vzklikne markiza. »Napoleon, vzor enakosti! In kaj boste potem iz Robespiera napravili? Zdi se mi, da ste mu ukradli njegovo mesto in ga dali Korzičanu.«

»Ne, milostljiva,« odvrne Villefort, »vsakogar puščam na svojem mestu: Robespiera na njegovem morišču, Napoleona pa na Vendômskem stebri. Prvi je ustvaril enakost, ki ponižuje, drugi enakost, ki povišuje; prvi je postavil kralja na giljotino, drugi ljudstvo na prestol. S tem nočem reči,« pripomni Villefort smehljaje se, »da ne bi bila oba nesramna revolucionarja in da 9. termidor in 14. april 1814. nista za Francijo dva srečna dneva, vredna, da ju prijatelji reda in monarhije enako hvaležno praznujejo. Toda to tudi dokazuje, kako si je Napoleon, ki je padel, da se — kakor upam — nikdar več ne vzdigne, vendarle ohranil privrženca.«

»Ali veste, Villefort, da diši vaše pripovedovanje miljo daleč po revoluciji? Pa naj bo, oprostim vam; saj ni mogoče, da bi bil človek sin girondista, pa bi izgubil vso ljubezen do strahovlade.«

Živa rdečica je pokrila Villefortu čelo.

»Moj oče je bil res girondist,« odgovori nato, »toda za usmrtevec kralja ni glasoval. Mojega očeta je izgnal isti tribunal, ki je tudi vas izgnal, in dosti ni manjkalo, da bi bil moral položiti glavo na isto morišče, na katerem je padla glava vašega očeta.«

»Da,« pritrudi markiza, ne da bi se bil njen obraz količkaj izpremenil ob krvavem spominu, »le s to razliko, da bi bil izgubil glavo iz čisto nasprotnih vzrokov. Dokaz je v tem, da je vsa moja rodbina ostala zvesta izgnanim princem, dočim so se vaši ljudje jadrno pridružili novi

vлади, in pa da je bil občan Noirtier girondist, grof Noirtier je pa postal senator.«

»O, mati,« vzklikne Renée, »ali nismo rekli, da o teh mučnih spominih ne bomo več govorili!«

»Milostljiva,« povzame Villefort, »tudi jaz se pridružim gospodični Saint-Méranovi in vas najponižneje prosim, da blagovolite pozabiti prošlost. Čemu bi tožili o stvarih, pred katerimi je celo volja božja brez moči? Bog lahko ravna bodočnost, ne pa preteklosti. Mi ljudje jo moremo samo zastreti s tenčico pozabljenja. Nisem se odrekel samo nazorom, temveč tudi imenu svojega očeta. Moj oče je bil bonapartist in je morda še; imenuje se Noirtier. Jaz sem rojalist in se imenujem Villefort.«

»Imenitno, Villefort,« vzklikne marki, »dobro ste odgovorili! Tudi jaz zmeraj pridigam markizi, naj pozabi prošlost, a zaman; upam, da boste vi imeli več uspeha.«

»Prav, pa pozabimo prošlost,« prikima markiza. »Toda Villefort naj bo vsaj v bodoče nemohav. Ne pozabite, Villefort, da smo jamčili za vas pri Veličanstvu, in da bo tudi Veličanstvo na naše priporočilo pozabil« — tu mu je podala roko — »kakor hočem na vašo prošnjo jaz pozabiti. Toda če bi vam prišel kak zarotnik v roke, pomnite, da so v vas tem bolj uprte oči, ker je znano, da ste iz rodbine, ki utegne biti v zvezi z zarotniki!«

»O, milostljiva, moja služba in čas, v katerem živimo, mi nalagata strogost. In strog tudi bom. Že nekatero politično obtožbo sem odpravil in s tem prestal preizkušnjo.«

»O, gospod Villefort,« vzklikne tedaj neka zala mlada dama, hčerka grofa Salvieuxa in prijateljica gospodične Saint-Méranove, »poskrbite vendar, dokler smo še v Marseillu, da dobite kak zanimiv proces. Še nikoli nisem bila na porotni razpravi, in pravijo, da je zelo zanimivo.«

»Zelo zanimivo, res, gospodična,« odgovori mladi državni pravdnik, »zakaj tam vidite namestu igrane tragedije resnično dramo; namestu dozdevne bolesti resnično trpljenje. Videli boste, da za ljudi, ki iščejo razburjenja, ni gledališke predstave, ki bi to dosegla. Bodite brez skrbi, gospodična, če bo priložnost, vam tak prigor priskrbim.«

»O, Bog!« vzklikne Renée, vsa v preplahu, »ali resno govorite, gospod Villefort?«

»Popolnoma resno, gospodična,« odvrne mladi uradnik s smehljajem na ustnicah. »In po teh lepih procesih, kakršnih si želi gospodična, da ustrezijo svoji radovednosti, in jaz, da ustrezem svojemu častihlepju, se bo položaj nekoliko zostril. Mislite, da Napoleonovi vojaki, ki so bili vajeni slepo planiti na sovražnika, dolgo premišljajo, po kakšnem orožju naj sežejo? Ali se bodo delj obotavljali, kadar jim pojde za to, da ubijejo moža, v katerem vidijo osebnega sovražnika, kakor pa Rusa, Avstrijca ali Madžara, ki ga še svoj živ dan niso videli? Sicer pa mora tako biti, drugače bi bil naš poklic odveč. Jaz sam se ves razvnamem, če prestrežem pri obtožencu blisk gneva in srda: to ni več proces, nego boj; borim se z njim, on mi odgovarja, in gledati moram, da ga zadenem; kakor vsak boj se tudi ta konča z zmago ali pa s porazom. Predstavljajte si ponos kraljevega prokuratorja, ki je prepričan o obtoženčevi krivdi, ko vidi, kako prične krivec pod težo njegovih dokazov, pod bliski njegove zgovornosti omahovati in bledeti. Njegova glava se skloni in — pade.«

Renée je pridušeno vzkriknila.

»To se pravi govoriti!« vzklikne navdušeno eden izmed gostov.

»To je mož, kakor ga zahteva naš čas!« pritrudi drugi.

»Zadnjič ste imenitno napravili, gospod Villefort,« se oglasi tretji. »Saj še pomnite: moža, ki je umoril svojega očeta, ste doslovno usmrtili, še preden se ga je krvnik splah doteknil.«

»O, kar se očetomorilec tiče,« meni Renée, »nimam zanje prav nič usmiljenja; toda ubogi politični zločinci...«

»So še slabši, Renée! Zakaj kralj je oče naroda, in kdor hoče ubiti kralja, se pravi, da hoče ubiti očeta dvaintridesetih milijonov ljudi.«

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice i. t. d. Pere, suši, monga in lka domače perilo

tovarna JOS. REICH
L J U B L J A N A

»Pa vendar,« odkima Renée; »ali mi obljubite, gospod Villefort, da boste s tistimi, ki vam jih jaz priporočim, mileje ravnali?«

»Zanesite se!« odgovori Villefort z ljubeznivim smehljajem; »napisala bova kazenski predlog skupaj!«

»Draga moja,« se tedaj oglasi markiza, »ukvarjaj se rajši s svojimi ptički in psički pa lišpom in pusti svojega bodočega moža, naj sam opravi svoje zadeve!«

»Mislim, da bi mi bilo ljubše, če bi bili zdravnik,« pripomni Renée; »angel pokončevalec mi je bil vedno strašen in naj bo desetkrat angel.«

»O, dobra Renée,« zašepče Villefort in ljubeče pogleda deklico.

»Draga hčerka,« pravi marki, »gospod Villefort bo moralen in političen zdravnik te dežele; verjemi, da je to lepa naloga!«

Prav takrat je vstopil komornik in povedal Villefortu nekaj besed na uho. Mladi mož je vstal, se opravičil in zapustil dvorano. Že čez nekaj minut se je vrnil z jasnim obrazom in smehljajem na ustnicah.

Renée ga je ljubeče gledala; kakršen je stal pred njo, s svojimi sinjimi očmi, bledim obrazom in črnimi zalisci, je bil res lep in eleganten mlad mož. Zdelo se je, da visi vsa dekličina duša na njegovih ustnicah, nestrpno pričakujoč, da ji pojasni, zakaj je tako nepričakovano odšel.

»Nu, gospodična,« izpregovori Villefort, »pravkar ste si želeli za moža zdravnika. Na žalost imam z Eskulapovimi učenci samo to podobnost, da ne morem nikdar računati s svojim časom in da me kličejo od vas celo na zaročni gostiji.«

»Zakaj so vas klicali?« vpraša deklica nekam nemirno.

»Zaradi bolnika, ki mu kakor vse kaže zelo slaba prede: to pot je bolezen huda in drži na morišče.«

»O Bog!« krikne Renée in prebledi.

»Res?« vprašajo vsi v en glas.

»Zdi se mi, da so odkrili bonapartistično zaroto.«

»Ni mogoče!« vzklikne markiza.

»Evo ovadbe!«

In Villefort prebere pismo, ki ga je napisal Danglars.

»Saj je to pismo brez podpisa!« vzklikne Renée. »In vrhu tega je naslovljeno na gospoda kraljevega prokuratorja in ne na vas.«

»Da, toda kraljevega prokuratorja ni tu; tako je dobil pismo v roke njegov tajnik, ki ima pooblastilo, da sme taka pisma odpirati. Zato ga je odprl, poslal pome in ker me ni našel, dal ukaz za aretacijo.«

»Torej so krivca prijeli?« vpraša markiza.

»Se pravi obtoženca,« pripomni Renée.

»Da, milostljiva,« odgovori Villefort, »in če se najde ono pismo, je bolnik, kakor sem imel pravkar čast povedati gospodični Renéeji, prav nevarno bolan.«

»Pojdite, prijatelj,« vzklikne marki, »ne zanemarjajte svojih dolžnosti, če vas kraljeva služba kliče drugam.«

»O, gospod Villefort,« zaprosi Renée in sklence roke, »bodite prizanesljivi; danes je dan najine zaroke!«

Villefort je zavil okoli mize k stolu svoje neveste, se oprl na naslonjalo in dejal:

»Da ne boste po nepotrebem v skrbeh, draga Renée, vam obljubim, da bom vse storil, kar je v mojih močeh; toda če je obdolžitev utemeljena, pač ne bo ostalo drugega, kakor da se to bonapartistično zelišče odreže.«

Renée je pri besedi »odreže« zadržetala, zakaj zelišče, ki ga je bilo treba odrezati, je imelo človeško glavo.

»E, nikar je ne poslušajte, Villefort!« meni malomarno markiza in pomoli Villefortu svojo koščeno roko, ki jo mladi mož spoštljivo poljubi. Pri tem pa ni odvrnil oči od Renéeje, kakor bi ji hotel reči:

»Tvoja roka je, ki jo poljubljam, ali bi jo vsaj hotel zdajle poljubiti.«

»Žalostno znamenje!« zajecelja Renée.

»Preveč si otročja,« jo pokara markiza, »človek bi obupal nad teboj. Vprašam te: kako moreš spravljati jokave občutke svoje bujne domišljije v zvezo z državnimi zadevami?«

»O, mati!« vzdihne Renée.

»Milost za slabo rojalistko, milostljiva,« zaprosi Villefort. »Obljubim vam, da bom opravil svoj posel kot namestnik kraljevskega prokuratorja vestno, to se pravi strašno strog bom.«

Toda med tem, ko je govoril markizi te besede, je skrivaj ošinil nevesto z očmi. In te oči so govorile:

»Ne boj se, Renée, zaradi tvoje ljubezni bom prizanesljiv.«

Renée je odgovorila na ta pogled s svojim najslajšim smehljajem, in Villefort je z nebesi v srcu odšel.

VII

Preiskava

Komaj je bil Villefort iz obednice, je že odložil veselo krinko in si nadel resno obličje moža, ki je poklican odločevati o življenju in smrti svojih bližnjih. Toda vzlic gibkosti njegovih črt, ki jih je državni pravdnik uril kakor spreten igravec pred ogledalom, mu je bilo danes težko delati resen in mračen obraz. Zakaj če izvzamemo spomin na politično preteklost njegovega očeta, ki mu je utegnila še zgraditi pot v lepo bodočnost, je bil Gérard de Villefort tisti trenutek srečen, kakor le more biti človek srečen. Že od doma bogat je zavzemal s sedemindvajsetimi leti že važno in visoko mesto. Imel je lepo, mlado nevesto, ki jo je ljubil in se je imel v kratkem z njo poročiti. Njegova nevesta je imela mimo lepote še to vrlino, da je spadala med rodbine, ki so bile na dvoru najbolje zapisane; toda razen političnega vpliva svojih staršev bo prinesla svojemu možu tudi doto petdeset tisoč tolarjev, ki bi se nekega dne pomnožili z dediščino še za pol milijona. Vse to je navdajalo državnega pravdnika s tolikšnim občutkom sreče, da se je moral vsak čas zdrzniti, da je spravil obraz v resne, svojemu poklicu ustrezajoče črte.

Spodaj pred vrati je zagledal policijskega komisarja, ki ga je že čakal. Pogled na črno oblečenega moža ga je tisti mah vrgel iz devetih nebes na zemljo. Zato mu ni bilo več tako težko napraviti mračen obraz. Obrnil se je k uradniku in dejal:

»Evo me! Prebral sem vaše pismo in se popolnoma strinjam, da ste dali moža zapreti. Zdaj mi pa vse povejte, kar veste o njem in o zaroti, v katero je zapleten.«

»O kakšni zaroti ne vemo še ničesar,« go spod; vse papirje, ki smo jih pri njem našli, smo zapečatili in jih položili na vašo pisalno mizo. Kar se obtoženca tiče, ste iz ovadbe videli, da mu je ime Edmond Dantès, da je krmar trijambornika »Faraona«, ki trguje z bombažem v Aleksandriji in Smirni ter je last »Morrela in sina« v Marseillu.«

»Ali je služil v bojni mornarici, preden je stopil v trgovsko?«

»Ne, gospod; čisto mlad človek je še.«

Villefort je bil med tem dospel do vogala ulice Conseils; tu mu je stopil naproti mož, ki je očitno že čakal nanj: bil je Morrel.

»O, gospod Villefort,« vzklikne vrli mož, »kako sem srečen, da vas vidim! Pomislite, zgodila se je nezaslišana pomota: zaprli so krmarja moje ladje Edmonda Dantèsa.«

»Vem, gospod,« pravi Villefort, »pravkar prihajam, da ga zaslišim.«

»O, gospod,« nadaljuje vneto Morrel, »vi ne veste, kakšen je obtoženec, jaz ga pa poznam. Predstavljajte si najmirnejšega, najpoštenjšega moža in — upal bi si reči — enega izmed najboljših pomorščakov vse trgovske mornarice. O, gospod Villefort, iskreno in iz vsega srca ga priporočam vaši dobrotljivosti.«

Sylvia Sidney in njen ideal Filmske novosti

Hollywood, v avgustu.

Sylvia Sidney je bila vsem, ki so se zanjo zanimali, dolgo časa nerazrešena in nerazrešljiva uganka. Kariero pri filmu je napravila kar čez noč. Nenadoma se je zablestela svetla zvezda na filmskem nebu. Zgodilo se je to takrat, ko je morala nepričakovno — majhna, neznatna neznanka — vskočiti v vlogo Clare Bow pri filmu »New York — sod smodnika«. Milijske množice obiskovalcev kinematografov v Ameriki je neznana Sylvia na mah osvojila s svojo umetniško igro in zdela se je vsem kakor novo razodetje. Ljudje so se pričeli spraševati: kdo je Sylvia Sidney? Toda nihče, tudi najbolj poučeni hollywoodski časnikarji niso vedeli mnogo o nji. Zanje je bila nekaj posebnega, osebnost, ki je ni uvrstila v red »it-girlov«, »sex appeal tipov«, niti v vrsto »vampov« ne. Njen tip je bil in je še današnji dan: Sylvia Sidney. Takrat je bila devetnajstletno dekle, osupljiv igralski talent, ki je uklenila vse gledalce v magičen krog, kljub temu in najbrž prav zaradi tega, ker se ni znala smejeti narejeno — hollywoodsko.

Zapored so se vrstili njeni uspehi: »Ameriška tragedija« Theodorja Dreiserja, »Ženska kaznilnica«, »Metulj je vzletel k luči«, novi Dreiserjev film »Jennie Gerhardt«... in še zmerom ni nihče vedel o Sylviji več, nego da je 1'65 m visoka, da ima temnorjave lase in modrikasto zelene oči. Vtis, ki ga napravlja, označujejo z »zamišljeno tragično osebnostjo«, kajti ves svoj prosti čas bere knjige, ne hodi na družabne sestanke, je ni videti v nobenem nočnem plesnem lokalu, razen tega pa strašno sovraži »interviewanje«. Na javno vprašanje uradnega »hollywoodskega reporterja«, kaj neki tiči v Sylviji Sidney, da tako fascinujoče vpliva na gledalce, najdemo natisnjeno: »skrite solze v njenem plašnem smehu«. Jasno je torej, da so Američani vsi vprek zaljubljeni v mlado dekle, tako zelo, se zdi, kakor šestnajstletni fant v svoj skriti ideal. Tega še Hollywood ni doživel. Nikoli; prav gotovo ne! Občudovanje na respektno razdaljo.

Nedavno se je pa neki poročevalec drznil vprašati Sylvio Sidney nekaj zanjo tako zanimivega, da mu je, sicer molčečna umetnica prav na dolgo odgovorila. Rekli bi, da se je »zablebetal«.

Vprašanje, ki ji ga je zastavil novinar, je tako: »Kakšen tip moškega je po vašem mnenju ženskam najbolj všeč?«

Sylvia Sidney je izčrpno odgovorila:

»Meni se zdi, da je zunanost moškega najmanj tehtna. Ženski je važnejše, da jo moški zanima. Lažnivcev ne maramo, odbijajo nas; toda odkritosrčne može spoštujemo in jih celo občudujemo.«

Mož, ki bi ga jaz občudovala, bi se moral zanimati za iste stvari, ki mene vesele. Na splošno pa ženske občudujejo inteligentne in izobražene moške. Toda v tem je razlika. Človek je lahko izobražen, ne da bi bil inteligenten, pač je pa lahko inteligenten, čeprav ni izobražen. Meni ugaja moški pri katerem najdem oboje. Torej takega, ki se vselej znajde v življenju in s katerim se lahko

pogovorim tudi o takšnih stvareh, ki niso vsakdanje in iz vsakdanosti porojene. Silno cenim moškega, ki rad čita in ve lepi knjigi tudi ceno.

Ženska vselej občuduje moškega, ki je pametnejši od nje. Umetnice pa dajejo prednost onim, ki jih v njihovi lastni umetnosti prekašajo. Meni je všeč tak moški, ki zna v dveh oča-

ševno nadkriljuje ženo, sicer ni prave skladnosti v zakonu.

Če se eden ne meni za stvari, ki so drugemu všeč, naj jih vsaj strpljivo prenaša. Moški mora poznati tudi humor. Ne mislim pri tem na tišti glasni, vsiljivi humor, temveč onega, ki zna tudi nevsučno stvar obrniti na dobro stran. Tak moški tudi ne

rujoče pripovedovati, ki pa ni v družbi ne preveč tih ne blebetav.

Hollywoodski zakoni zvečine niso zaradi tega nesrečni, ker so žene zaposlene umetnice, temveč zgolj zagadatelj, ker so modrejše od svojih mož. Nekoč je bila moška premoč v prvi vrsti telesnega značaja; med kultiviranimi ljudmi pa naj mož du-

bo zameril šale, ki mu jo kdo skuha na njegov rovaš.

Tisti, ki bi ga jaz občudovala, pa mora biti tudi velikopotezen. In ljubiti mora z vso dušo moj dom...

Morda takega popolneža sploh ni. Toda to je vseeno. Saj človek živi le zaradi svojih idealov — pa če jih potem v življenju sreča ali ne... *

Družina Barrymore

Če hoče kdo katerega igralca prav posebno pohvaliti ali odlikovati, omenja »teatrsko kri«, s čimer seveda misli reči, da je igralec imel že v zgodnji mladosti željo in hrepenenje po gledališču in se je že v otroški dobi zavedal svojega igralskega talenta.

Toda izraz »teatrsko kri« je nekaj popolnoma drugega. To ni nič abstraktnega, temveč dedno; primerjali bi lahko ta pojem z »modro krvjo« aristokratov, plemiškim rodnom, z dinastijo, torej bi mogli govoriti o dinastiji igralcev.

Jasen dokaz temu je igralska družina Barrymorev. Njihovi pradedi in

prababice so bili že pred letom 1800 igralci.

Thomas Frederick Lane in Elisa Trentner sta bila slavna londonska igralca. Čeprav sta bila njuna roditelja tudi znana igralca, sta ju še zdaleč prekosila. Njuna hčerka Louisa Lane je postala takisto igralka. O njej pripovedujejo, da je bila izredno lepa in nadarjena in da so današnji Barrymoreji podedovali po njej svoj klasični profil. Louisa se je rodila leta 1820 in se kakšnih dvajset let kasneje poročila z zmladim irskim igralcem Johnom Drewom. Rodila mu je tri otroke. Sin John, soimenjak očeta, je postal tako slaven igralec,

Film »Bela ptica«, čigar vsebina je tesno vezana z letalskim sportom, izdelujejo v Parizu. Glavni vlogi igrata Albert Préjean in znana francoska lepota in filmska igralka Montel Blanche.

Brigita Helm se je vrnila s potovanja. Snemala je namreč v Parizu, v Južni Franciji in v Španiji svoj novi film »Aranjuezovi najlepši dnevi«. V neubabelskih ateljejih »Ufec« bodo film dovršili.

da je veljal okoli leta devetdesetega za ljubimca angleškega in ameriškega gledališkega občinstva. Leta 1927 je umrl v Ameriki, star nekaj čez sedemdeset let. Njegovi sestri Georgia in Lucisa Drew sta se prav tako posvetili gledališču.

V prejšnjem stoletju je prišel v Ameriko mlad a nenavadno nadarjen igralec Maurice Barrymore, sin irskega uradnika. Postal je čez noč senzacija na Broadwayu. Kmalu po svojem prihodu se je oženil z Georgio Drewovo in tako osnoval igralsko dinastijo Barrymorev.

Ethel, John in Lionel Barrymore, Mauricovi otroci, živahni, bistri, s pravo teatrsko krvjo v žilah, so bili že kot otroci zapisani gledališču. Lionel in John sta se sicer postavila po robu, Ethel se je pa radevolje odzvala svojemu notranjemu nagonu in se je prva proslavila.

John in Lionel nista hotela biti igralca. Lionel je kar pobegnil iz gledališča in studiral umetnostno akademijo ter postal slikar. Tudi John je imel risarski talent ter se je kot karikaturist nekega newyorškega časnika prilično uveljavil. Toda Arthur Brisbane, lastnik časnika, je izprevidel, da je John prav gotovo boljši igralec nego karikaturist, in mu je odpovedal. John se je torej vrnil h gledališču.

Tudi Lionelu je šel Johnov nasvet, naj se vrne h gledališču, do živega, kajti izprevidel je, da s slikanjem ne more zaslužiti dovolj za življenje.

Gol slučaj je pa, da sta John in Lionel prišla k filmu, kjer sta igrala oba romantične in fantastične vloge. Lionel se je poskušal tudi kot režiser in je sijajno uspel z režijo Tibbettovega filma »Hajduška pesem«, vendar se kasneje ni utegnil več baviti z režijo, razen tega je pa bil itak boljši igralec nego režiser. Najboljši dokaz za to najdemo menda v filmu »Arsène Lupin«.

Karen Morley in John Barrymore v filmu »Arsène Lupin«

Kalvarija ljubezni

Roman iz naših dni. — Napisal P. R.

31. nadaljevanje

Na odgovor ji ni bilo treba dolgo čakati. Že tri dni nato je imela mlada žena pismo v rokah. To pot ji je Mica pisala, da se je vaščanom začela navzočnost te neznanke dozdevati sumljiva, zakaj ostajala je po ves dan pri Cirilu in šele pod večer odšla v gostilno v svojo sobo. Vrhu tega je najela nekega domačina, da je vsako noč ostal pri gospodu doktorju. Tudi to ji je povedala, da so kmetice na dan Martine smrti slišale, kako je ta neznanka Cirila ticala in pri tem imenovala neko ime... čudno ime Adelina, gotovo njeno ime... in mu prisegla, da ga ne bo nikoli zapustila.

Ko je Ljudmila prebrala pismo, je zaprla oči... svoje nekdanje tako lepe in svetle oči, ki so pa bile ta trenutek kalne in brez leska. Njena lica so bila bleda in brez krvi; ustnice so ji drhtele kakor da komaj premaguje ihtenje. Toda z vsem naporom svoje volje je ukrotila slabost, ki jo je hotela premagati, in se obrnila proti hotelu, kjer je danes pustila svojega otroka. Gnus je vstajal iz njenega srca. In že sama misel, da bi še kdaj videla Cirila, da bi še kedaj živela z njim, se ji je zdela neznošna. Poslej ni več odpuščanja!

Dolgo je bedela tisto noč. Borila se je sama s seboj, ne vedoč, kaj naj stori. Naposled je sedla za mizo in napisala kratko pismo. Drugo jutro na vse zgodaj je vstala, pustila otroka v Milenini oskrbi in se odpeljala čez mejo do prve postaje v Nemčiji in tam pismo oddala. Ni marala, da bi naslovljenec vedel, da je pismo oddano v Švici.

Še tisti dan proti večeru se je vrnila v Sameden. Njena prva pot je bila v sobo, kjer sta jo čakala njena otroka. Krčevito ju je poljubila in stisnila k sebi, mrmraje besede, ki jih otroka na srečo nista mogla razumeti:

»Otročička, zdaj smo popolnoma sami... popolnoma sami na širnem svetu. Nikogar nimamo več... zato ostanimo mi trije združeni v tem toplejši ljubezni!...«

»Ali ne stanuje pri vas gospa Adelina?«

Vaški pismonoša se je ustavil tisto jutro s pismom v roki pred vrati gostilne »Pri zlatem levu.«

»Gospa Adelina... ne, ne poznam je, je odgovorila debela gostilničarka.

»Pa je vendar naslov čisto jasen in nedvoumen: »Gospa Adelina, hotel pri zlatem levu, Križe, Avstrija.«

»Že mogoče; toda še enkrat vam povem, da je ne poznam.«

Pismonoša je pomembno pomežiknil.

»Dajte no... kaj je pa z vašo novo tujko... z damo v črnem...«

»Njej je ime Ilona... Ilona Matoševa.«

»Pa tudi Adelina ji je ime... Saj je sama rekla, ko je govorila z doktorjem Milavcem... Kaj ste mar vi edini, ki tega ne veste?«

Pismonoša se je zasmejal.

»Ali za gotovo veste?«

»Če vam pravim...«

Debela gostilničarka je tedaj poslala hlapca h gospe Matoševi vprašati, ali ni nemara zanjo neko pismo z naslovom »Adelina«. Ilona je takoj prišla dol. Bila je izmučena in postarana, kolena so se ji tresla in rdeče oči je imela, kakor bi bila jokala.

»Da, ime mi je tudi Adelina, Ilona Adelina, je trudno dejala. »To pismo je prav gotovo zame.«

Vzela je pismo in se vrnila v svojo sobo. Tam je vročično raztrgala ovoj, pismo razgrnila in prebrala vrstice, ki so bile — na prvi pogled je to videla — napisane s tresočo se roko:

»Gospa,

Ko je bil moj mož še svoboden in vedel, kaj dela, je iz lastnega nagiba šel k vam. Zdaj ko ni več gospodar svojih dejanj, ga lahko obdržite... Naj pade sramota, ki sta jo oba zagrešila, na vaju oba...«

Ne maram, da bi moja otroka kedaj morala zardevati nad imenom, ki ga nosita. Zato si bom prizadevala, da ga pozabita. Od danes jima dam svoje ime. Njun oče je zanj mrtve, kakor je mrtve zame. Daleč od njega in od vas bom skušala popraviti zlo, ki ste ga nam storili.

Ljudmila.

Ilona je zakopala glavo v roke. Trepotala je po vsem životu. Že noč je bila prelokala, govoreč brezvezne besede, polne groze in strahu.

Zakaj strašna gotovost ji je prihajala do zavesti. Nič več ni mogla dvomiti: zanosila je. Čez nekaj mesecev bo mati. In vendar ne bo mogla nikoli več, v svesti si je bila tega, nikoli več živeti pri zločinskem in zavrženem očetu svojega bodočega otroka... čeprav bi bila njena dolžnost. Toda nekatere dolžnosti grede preko človeških moči.

In kakor da ji tega odkritja še ne bi bilo zadosti, je morala zdaj še izvedeti, da je vsa njena dobra volja, da popravi svoj greh, da je ves njen kes zaman... Izvedeti, da ona druga noče razumeti njene iskrene volje, da obžaluje svoj zločin in popravi, kar se popravi da.

Toda če je to pismo prvi mah zbudilo v njej samo neizmeren obup in bolešč, je pozneje, ko jo je minil prvi naval gorja, zdajci postalo droben svetel žarek v noči njenega trpinčenega srca... žarek, ki je počasi rasel in postajal vse večji in svetlejši... žarek, ki ji je nekoliko lajšal gorje in ji bil prva uteha...

Da, če je že prava Cirilova žena zatajila svojega moža, se bo poslej ona sama posvetila njemu. Sprejela bo nalogo, ki ji jo je usoda naložila. S svojim denarjem lahko prihrani nesrečnemu mnogo življenskega gorja. Njegova zaščitnica bo, njegova varuhinja... Tako se bo vsaj nekoliko odkupila za trpljenje, ki ga je nesrečnej moral zaradi nje pretrpeti.

In dva dni nato je skupaj s Cirilom, ki je pokorno šel z njo, kakor je šel pred nekaj tedni še z Ljudmilo, v veliko začudenje vaščanov zapustila Križe in odpotovala neznan kam. Zvečer pred odhodom je še šla na Martin grob, in če bi bil takrat kdo v njeni bližini, bi jo bil slišal, kako je ihtel zamrmrala:

»Spi v miru, uboga žena! Tvoja volja se bo izpolnila. Ciril ne bo ostal sam na svetu. Dokler bom jaz živa, kolnem se ti, bo imel človeka, ki bo pazil nanj in ga varoval!«

KONEC PRVEGA DELA.

Razkrinkana Indija

Nadaljevanje z naslovne strani

reninami vred in s tanko plastjo zemlje ter ga postavil na debelo ploščo iz plutovine. Seme »vsadi« le zato, da se zdi čudež popoln. V resnici pa fakir pri svojem zaklinjanju nezaznavno odstrani s plaščem tenko vrhno plast nad izkopano jamo, ravno nad vrhom drevesca. Če potem nalije v jamo dovolj vode, se plutovina z vo-

močnico. Komaj je izginila v košari, že skoči fakir z obema nogama v košaro, jo obrne, strese in suva vanjo, da dokaže, da je ženska res izginila. Naposled še z vso silo košaro nekajkrat prebode v tej in oni smeri. Potem vzkligne — in iz košare stopi ženska cela in zdrava. V resnici se je pa fakirjeva pomočnica le tako spret-

... nikakšna mistična, temveč akrobatska umetnija (gl. str. 1)

do vred dvigne in potisne drevesce kvišku... in tako počasi zraste mango drevo.

Še enostavnejši je trik z žensko v prebodeni košari. Pri tem je važno samo to, da je fakirjeva pomočnica dovolj spretna in gibčna. Fakir pokaže gledalcem veliko oglato košaro z ozko odprtino: košara je prazna. Skozi to odprtino nato stisne svojo po-

no stisnila ob steno košare, da je ostalo v sredi še dovolj prostora za fakirjeve noge in za sunke z nožem; le-ti pa morajo biti seveda zelo spretne, da ženske v košari ne zadenejo. Nu, in če so gledalci do tod verno, čeprav majaje z glavo sledili fakirjevimi čudežem — potem so zreli tudi za »nebeško lestvico.«

Ta fakirski trik — zakaj tudi tu

gre zgolj za spreten trik — spada med najzanimivejše umetnije, ki jih fakirji navadno pokažejo le majhnemu krogu izbranih gledalcev. Potek tega trika smo že popisali, zdaj naj ga še pojasnimo.

Najprej ne smemo pozabiti, da so gledalci, ko so prišli do tega prizora, videli že celo vrsto umetnij in tako del svoje nejeverne izgubili. Razen tega moramo vedeti, da se predstava po navadi vrši v vročem indijskem solncu, proti kateremu so možgani Evropecev dosti manj odporni kakor indijski in zato tudi znatno manj kritični. Vrhu tega sede gledalci tako, da jih solnce slepi, in naposled se fakir ogrne še v umeten dim, da ga gledalci le nejasno vidijo. Nu, in tedaj se začne predstava. Fakir vrže kvišku vrv — toda ta vrv ni nobena prava vrv, temveč nekaka veriga, katere posamezni deli so tako spretno zvezani s šarnirji, da tvorijo, ko jih vrže kvišku, pravcat drog. Konec tega droga se samo zato zdi, da se izgublja v zraku, ker se v slepih solčnih žarkih le nejasno odraža od neba.

Psihoza gledalcev je dosegla vrhunec, krčevito srepnje v nebeško lestvico je vzelo očem tako rekoč ves vid. Zdaj stopi v čedalje gostejšem dimu deček k lestvi in jame delati kretnje, kakor bi plezal — in suge-

rirani gledalci mislijo, da vidijo, kar bi v resnici samo hoteli videti: da deček res pleza po lestvici. Vse drugo — presekanje vrvi s sekuro, curkajoča kri — je samo spreten žonglerski trik. V resnici se je deček že zdavnaj skrival v varno zavetje dima, da se v primernem trenutku zdrav in cel iznenada pokaže pred osuplim občinstvom.

To je tudi razlog, zakaj predvaja-jo fakirji svoje »čudeže« le pred vključeno družbo, in zakaj ni še nikoli noben indijski domačin veroval v nebeško lestvico.

Nov način ugotovitve smrti

Italijan Tonelli trdi, da je najzanesljivejši znak smrti povsem preprosta reakcija na očesno zrenico. Če pritisneš z dvema prstoma na zrklo tik ob beločnici (cornea), dobi zrenica mrliča jajčasto obliko. Če pa pritisneš s tremi prsti, se spremeni v trikotnik. Iz poročil italijanskega znanstvenika se vidi, da so s to preprosto metodo dognali že nekaj primerov dozdevne smrti. Pri človeku, ki se samo zdi mrtev, zrenica na pritisk ne reagira.

Meščanska kuhinja

Piše Nuša

Zdaj je najprikladnejši čas za konzerviranje paradižnikov. Za družino, ki šteje 5 članov, potrebujemo najmanj 130 kg zrelih paradižnikov. Evo vam nekoliko dobrih receptov za konzerviranje in mezgo.

Kuhana paradižnikova mezga

Lepe, zrele paradižnike očistimo, odstranimo »muho«, operemo jih ter zmečkamo z rokami v kašo. Nekoliko potresemo s soljo, denemo v glinasto ali čisto leseno posodo ter jih pustimo vsaj 12 ur na hladnem zračnem prostoru, da se dobro izkvasijo. Potem stremo maso v čisto, flanelasto ali koteninasto vrečico. Zavežemo jo in obesimo tako, da se vsa nepotrebna voda odcedi iz paradižnikov, kar traja 12 do 14 ur. Nato maso pretlačimo na žimnastem situ, denemo na 1 kg pretlačenih paradižnikov 2 žlici soli in pustimo vse počasi kuhati pri popolnoma mirnem ognju. (Kozica mora biti cela!) Kuhamo jih toliko časa, da je mezga popolnoma trda (lahko po dva dni), nakar jo potlačimo v široko steklenico. Na mezgo nalijemo 1 cm olja ali masti, zavežemo s pergamenom ter hranimo na temnem, hladnem in zračnem prostoru. V mezgo ne damo lovorjevega lista, ker bi pokvaril dobri okus.

Vložena paradižnikova mezga

Delamo enako kakor zgoraj, in ko je mezga že pretlačena, denemo na vsak kg po 2 žlici soli, zamešamo in stlačimo v Weckerjev kozarec. Dobro ga zapremo z gumijem in s steklenim pokrovčkom ter kuhamo 25 minut

pri 90° C. Potem pustimo ohladiti in hranimo na temnem, zračnem prostoru.

Ako hočemo napraviti večjo količino mezge, si lahko pomagamo na ta način: V globok, glinast lonec naltlačimo paradižnikove mezge do $\frac{1}{2}$ in potem dobro zavežemo s pergamenom. Zdaj si pripravimo velik, prostoren lonec in ga do polovice napolnimo z vodo. Vanj denemo lonec z mezgo, dobro obložimo s senom ali s čistimi krpami (drugače bi lonec lahko počil) in pustimo, da voda počasi zavre. Kuhamo vsaj 1 uro, potem pa pustimo ohladiti in shranimo mezgo v temnem zračnem prostoru. Tako pripravljena mezga traja dolgo ter ohrani svojo lepo rdečo barvo.

Paradižniki v kislu

Lepe, rdeče, majhne paradižnike očistimo. »Muho« jim pustimo za okrasek. Paradižniki morajo biti brez napake. Boljše je, da so bolj trdi kakor pa mehki. Zložimo jih na gosto v široko steklenico. Nato skuhamo kis. Vzamemo polovco kisa, polovico pa vode, na vsak liter denemo 1 žlico soli in dodamo nekoliko celega popra. Z ohlajenim kisom polijemo paradižnike in nanje položimo na-

vzkriž 2 prsta širok, upogljiv les, da pritiska paradižnike navzdol. (Les prej prekuhamo v slani vodi.) Končno zavežemo steklenico s pergamentom in jo shranimo na temnem, zračnem prostoru. Pozimi nam paradižniki zelo prav pridejo k raznim omakam.

Paradižniki v slani vodi

Z njimi naredimo enako, kakor zgoraj. Lepe male paradižnike, ki jim »muho« pustimo, zložimo tesno v široko steklenico. Skuhamo slano vodo (na 1 liter vode 2 žlici soli), dodamo nekoliko celega popra, pustimo, da dobro prevre in z ohlajeno polijemo paradižnike. Zgoraj položimo navzkriž upogjen les in zavežemo steklenico s pergamenom. Hranimo na temnem, hladnem in zračnem prostoru. Pri uporabi ne smemo pozabiti, da so paradižniki slani, in zato moramo meso manj soliti. Če so paradižniki, ko jih vlagamo, res trdi in zdravi, obdržijo svojo lepo rdečo barvo. Lovorjevega lista ne dodamo, ker pokvari okus.

Dober svet

Ona: »Ničesar nimam, da bi se oblekla!«

On: »Ogrni se v molk!«

Zlato naše hrane

Jajnine

Tovarna Pekatete

Za vrtne veselice in plesne večere

Poletje je sicer že doseglo vrhunec, toda tu pa tam bo še kakšna vrtna veselica.

Na Bledu, v Rogaški Slatini in na morju prirejajo takozvane »réunions« in vsaki dami je v posebno

veselje, da se pokaže pri začetkom jesenske sezone še poletnih večernih oblekah.

Potovalj bi radi, pa ne znate jezikov. Učite se esperanto! Ne da bi posečali kak tečaj, se ga boste naučili. Pišite na: Esperantska dopisna šola, Jesenice-Fužine, Gorenjsko. — Priložite znamko za odgovor!

Če še ne veš

Madežev od sadja na rokah ne umivaj z milom in vodo. Najbolje je, če drgneš kožo s kristalizirano limonovo kislino, ali pa kar s svežim limonovim sokom. Šele nato si umij roke z milom in vodo.

Kukec (črve v lesu) odstraniš iz pohištva, če utreš v les terpentinov špirit.

Lesene predmete čisti s peskom in vročo vodo. Od sode in mila postane les kaj rad sivkast ali rumenkast. Po temeljitem umivanju splakni predmet z mrzlo vodo.

Sivkovo olje (lavendel) proti muham. Tu pa tam orosiš svoja oblačila s sivkovim oljem. Dokler čutiš vonj sivke, ti muha ne pride blizu.

Orumenelo perilo pobeliš brez škode in nevarnosti za tkivo, če ga deneš čez noč v škafo čiste vode, ki ji dodaš za vsak liter po majhno žličko birsne kisline.

Bradavice se iznebiš, če jih temeljito omehaš v mlačni vodi in jih nato dobro drgneš s koščkom navadne sode. Če to delaš 14 dni zapored po trikrat, štirikrat na dan, bradavice prav gotovo izginejo. Pač je pa treba res redno ponavljati drgnjenje s sodo.

Proti zgagi je najboljša žlička dvojno ogljikovo kisle vode.

Ječmenček zdravi s toplimi kamilčnimi obkladki ali pa polagaj nanj majhne vrečice, v katerih so segreti kamilčni cveti.

Obleke za mlada dekleta se zaradi bogatih okrasov vidno razlikujejo od oblačil mladih gospa. Moda hoče mladost podčrtati z nabori in pliseji, zlasti pa z vzorčastim blagom svežih barv. Bela obleka je iz belega organzina ali steklenega batista z vezeni modrimi pikami. Košati nabori krasijo krilo in obrobljajo kratke rokave. Desna obleka je pa iz svilnatega krepa z velikimi rožami. Neenakomerno urezan ovratnik je krog in krog obšit s plisirano svilo v dveh barvah, ki sta v skladu z barvami vzorca obleke.

Večerne obleke. Obe sliki nam kažeta preprosta lika, ki jima dajeta eleganco le mehka tkanina in kroj. Leva obleka se tesno ovija telesa; v njej je videti dama zelo vitka. Desna obleka je okrašena z majhnim kepom, ki ni prišit. Sestavni deli obleke so urezani kljukovito, kar prav mično učinkuje. Oba lika kažeta torej silno tesno oprijemači se obleki, kakor je bilo to že v modi tik pred vojno. Pač je pa današnji dan obleka v toliko primernejša, da daje pri hoji več prostosti, ker je krilo od kolena navzdol urezано precej široko. *

Atelje za arhitekture

**Notranjo
opremo**

Ing. arch. C. Tavčar
Selenburgova 6/11, Ljubljana

Deci za šolo - čevlji **Bata**

H U M O R

Tudi tolažba

Wagnerja je prosila neka pevka, naj preizkusi njen glas. Po končani skušnji je dejala:

»Moj glas je vse moje imetje!«

Wagner jo je pa potolažil:

»Nikar ne obupujte, milostljiva. Revščina ni sramotna!«

Ameriški oglas

V nekem ameriškem časniku je bil ondan tale oglas:

»Mlad oceanski letalec, ki premore šest maslenih kruhov, pilotske naočnike in toplotno steklenico s čokolado, išče družabnika z dobrim letalom za polet čez ocean.«

Pruska

V pruski vojašnici ustavi častnik nekega prostaka.

»He, Müller, kje si pa bil tako dolgo?«

Malinovec

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan, se dobi na malo in veliko v

Lekarni dr. G. Piccoli Ljubljana

Tyrševa (Dunajska) 6
nasproti „Nebotičnika“

Dlačice na bradi

It'd. Vas ženirajo, cenj. dame, kvarijo Vam Vašo lepoto, eleganco in sramežljivost. „VENERA“-eliksir Vas reši v par sekundah vseh nepotrebnih dlak. Naročite še danes lepo dišeči „VENERA“-eliksir. Ne bo Vam žal. Bočica 10 Din (predplačilo), povzetje 18 Din, dve 28 Din, tri 38 Din, razpošilja:

R. COTIČ, Ljubljana VII Kamniška ulica 10a

Operna klet,

Ljubljana, Gledališka 2

Izborna mešanska in primorska kuhinja. Dnevno morske in rečne ribe vseh finih vrst. Dalmatinska in ljutom. vina. Senčnat vrt.

Posebna novost v Ljubljani je najmodernejši higijenski damski in moški frizerski salon »Elly« v Gajevi ul. (palača ge. Zalaznikove). Urejen je popolnoma po velemeštnem vzorcu, opremljen z najlepšo opravo, prvovrstnimi stroji in kopalnico. Izvršujejo se v tem salonu vsa v to stroko spadajoča dela, moderna ondolacija, barvanje las, manikura in lepota masaža. Cenjene dame in gospodje, posetite ta najnovjši frizerski salon, ker bodele z galantno postrežbo povsem zelo zadovoljni.

DAME!

Obrnite se na nas v vseh diskretnih vprašanih higijene! • Moderna higijenska sredstva • Gumijasta roba Mesečni pasovi in podložki, novost za dame • Razne specialitete • Zapni nasveti, strogo diskretno! • Pišite Vaše želje s popolnim zaupanjem, starejša dama Vam bo prijazno, hitro in diskretno odgovorila • Zahtevajte brezplačni ilustrirani cenik s poravnavo stroškov Din 3.— (v znakmah)

Trgovina s higijenskimi specialitetami

(Oddelek za dame)

Zagreb 6/D, Savska c. 10

GOSPODJE!

Interesantne novosti iz Pariza • Novi izum (uspeh takoj) • Gumijasta roba Zahtevajte ilustrirani cenik za Din 3.— (v znakmah) za stroške • Adresa je omenjena zgoraj (oddelek za gospode)

Ceniki se pošiljajo diskretno • in zaprti, brez nadpisa •

Pisalni stroj naj piše sam!

To je prav tako šefova želja kakor tudi strojepiščeva.

Toda stroja take popolnosti ne bo nikdar. Najbolj pa se tej dovršenosti približuje

WOODSTOCK,

ki je višek tehnike. Izumitelji — ameriški inženjerji — smejo biti ponosni na svoj izdelek.

Woodstock ima poln in lahek udarec, pisava je čista in dovršena.

Kdor Woodstock vidi — mu je naklonjen, kdor Woodstock preizkusi, spozna, da je to najboljši stroj, a kdor le nekaj časa na njem dela — se ne more nikdar več ločiti od njega. Ta stroj je v Ameriki zaslovel radi svoje priročnosti in koristnih naprav in je zadnji dve leti najbolj zahtevana znamka.

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:

TIPKA, družba z o. z.

trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškimi dotrebščinami

Ljubljana

Miklošičeva cesta 13. — Tel. 29-70.

POTENJE NOG

preneha takoj, ako poškropimo v čevlje nekaj kapljic

eliksira „Štupaj“

1 steklenica Din 20.—

ORONIT

proti potenju telesa

odpravi neprijetni vonj, varuje obleko in perilo. — Nedo-segljivo sredstvo, ki ga potrebuje poletni vsaka dama.

1 steklenica Din 30.—.

KOLONJSKE VODE

najfiniješe specialne kompozicije: Papillon, Roy, Chypre, Fougere, 202, Tabac, Reve, 11 Soir de LJUBLJANA 11

Stekleničica 100 gr Din 20.—.

SOLNČNE PEGE

odpravi naglo in temeljito holandska

mlečna krema.

Uporablja se samo ponoči.

1 lonček Din 15.—.

NEPRIJETNE DLAČICE

z rok, nog, izpod pazduhe itd. izginejo z uporabo

Erbol

praška. — Enostavno, neškodljivo in zanesljivo.

1 lonček Din 15.—.

ZAHTEVAJTE POVSOD!

GLAVNA ZALOGA: NOBILIOR, PARFUMERJA, ZAGREB, ILICA 34.

ZAHTEVAJTE POVSOD!